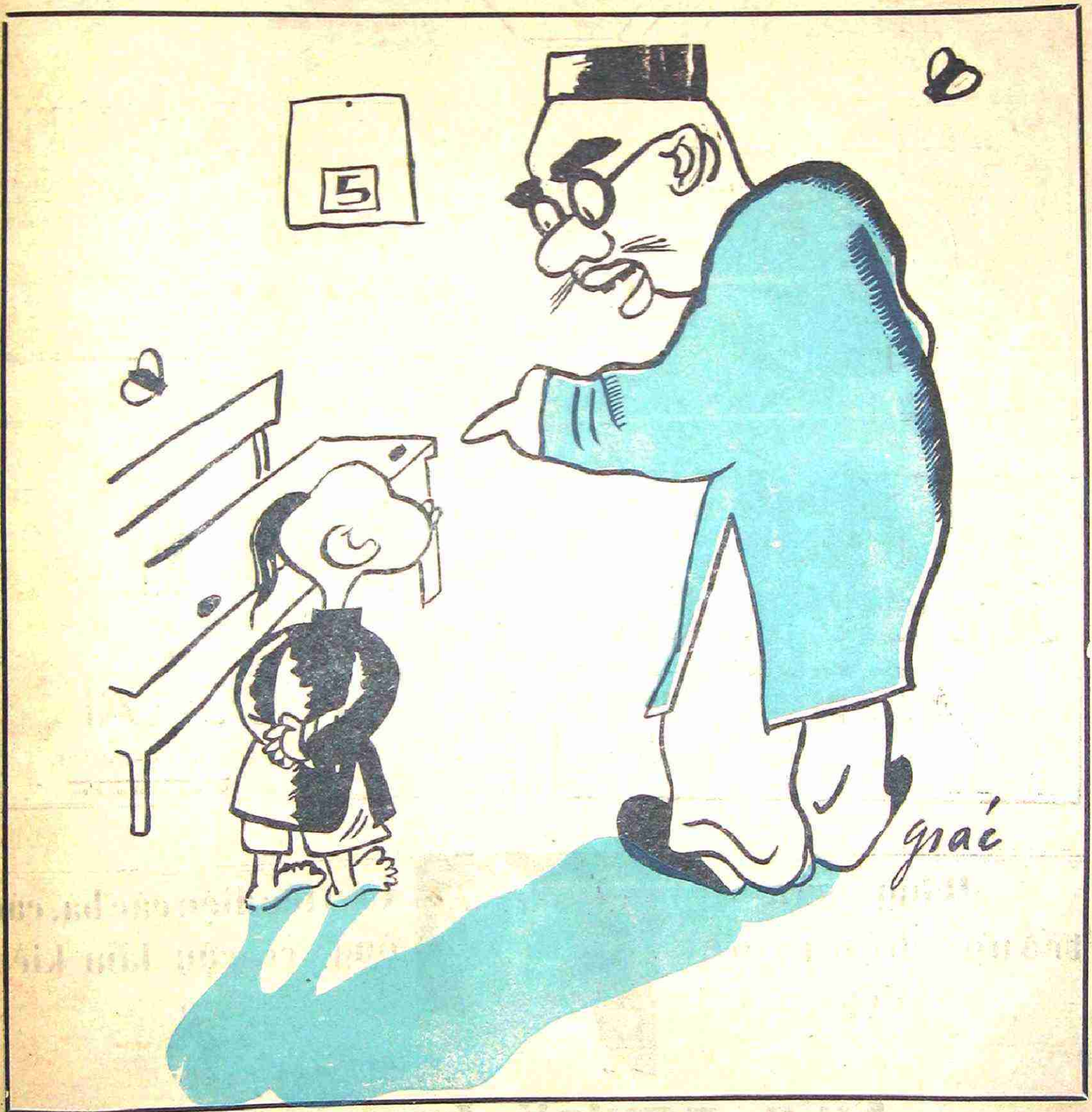

NGAY TAY

NAM THƯ NAM - THƯ BAY 7-9-40 - SỐ 224, GIÁ 0p122
TOA SOAN VA TRI SƯ: 80, ĐƯƠNG QUAN THANH - TÉL. 874

— Mày học hành lười biếng lắm.
— Chì vì con sinh nhằm ngày... chừ nhật.

Luthart

**ĐÚNG TIẾNG
KÈU
ĐẸP
BỀN**

**Guitares
Banjos
Violons**

Mandolines et
accessoires de
Lutherie

DƯƠNG THIỆU TƯỚC
57, Rue du Chanore 57
— HANOI —

Rất
THƠM và MƯỢT
Vì vậy người lịch
sự bao giờ, cũng
dùng nó. Bán tại
các cửa hàng lớn
Trung-Nam
Bắc kỳ

Idéal-Fix

Không NHỜN
và TRẮNG
tóc, để lâu
không chua

**Chải tóc
theo ý
muốn**

CAPRI

I, JULES FERRY HANOI
Bán lẻ Phấn và Nước Hoa
(từ 0p20 trở lên)

Sây-sập-zì

Ấy là tên mà các bạn làng chợ
đặt cho thuốc cường dương Quảng
Tự (42). Thuốc bôi chế ở bên Tàu,
kiến hiệu ngay tức khắc, nó giúp
cho đàn ông được hoàn toàn mãn
nguyện trong việc giao thục. Rất có
ích cho những người bị liệt dương,
đi tỉnh, mộng tỉnh. Mỗi lọ giá 1p.
Gửi linh hóa giao ngân

dào-lập

97, Hàng Gai, Hanoi

in lân thư' hai NGUYỄN TỬ-SIÊU soạn

(LẠI GÀN HẾT)

**VIỆT THANH
CHIẾN SỬ**

Chuyện Vua Quang Trung đánh quân Tàu
Rất hay. Giá 0p40. — Hai Bà Hồ Trưng đánh giặc, giá 0p80 — Vua
Bà Triệu-Ân đánh Tàu giá 0p50 v. v... (Xa gửi mua thêm cước)
Thư, Mandat đề cho nhà xuất bản :
NHẬT-NAM THƯ-QUÁN 19 Hàng Điều Hanoi

**Chỉ giùm BỆNH LÃO
ai mắc**

Bệnh ho lao, ho ra máu, ho khộc khặc,
ho có đờm trắng, xanh vàng, mỗi thối,
bệnh nhưn có khi bị thành nóng lạnh,
mà đã chữa trị thuốc Tây, Nam không
đủ, nên uống thuốc gia truyền của cụ
Trịnh Hải Long (nội tử ông đốc học
Hào). Thuốc đã cứu mạng muôn ngàn
người. Có 2 thứ: thứ 5p. và thứ 3p50.
Ở xa mua thuốc gửi mandat cho ông :

TRINH VAN HAO
Directeur École
Villa N° 110 Rue Vassoigne
TÂN-ĐÌNH, Saigon

Bệnh tinh

Mắc bệnh lậu, giang mai, hạ, cam,
hột xoài, vân vân chỉ nên tìm đến

dức tho đường

131, Route de Hué — HANOI
mà chữa khoán hoặc uống thuốc sẽ
được khỏi chắc chắn. Thuốc không
công phạt, không hại sinh dục.
Nhà thuốc nhận chữa nhiều bệnh
rất linh nghiệm.

C
H
E
M
I
S
E
T
T
E

NICE

có tiếng là đẹp, bền mà rẻ
Hội buôn tại hãng dệt

PHUC-LAI

87-89 Route de Hué — HANOI — Tél. 974

Gửi đi xa rất nhanh chóng

**Răng sữa
trắng, bóng, đều
đẹp**

**Uòn tóc điện các bà, các
ông, cô cậu lắm kiểu
đẹp**

Su'a ngu'oi bang diên

26. Hàng Than, HANOI

MY-VIÊN AMY

Fondée en 1936. Directrices: Mlle MAI

SÁCH MỚI

CON NGƯỜI TÌNH CỬ

của THÂM GIAO
tả hết sự buồn khổ, lo lắng của đời người yêu nhau mà chẳng lấy được nhau còn để lại cho nhau một đóa con kỳ niệm chưa sót.
In đẹp giá Op30 cước bảo đảm Op16

DANH VỌNG của NGUYỄN TỐ
kể lấy đi làm vợ, người tha vợ cho làm đi. Bao nhiêu sự kỳ chưa chút ở đời này...
Hơn 100 trang in đẹp giá Op10 cước 0.16

GIÓ NÚI của NGỌC-CẨM
thiên tình sử lý kỳ hơn hết ở đời người. Hơn 10 nhà văn danh tiếng khen tặng. (Xem quảng cáo trong Con người tình cũ). Trên 100 trang Op.40 cước Op.16

ĐẾN THÌ của NG-VĂN-PHÚC
nói rõ về các cách yêu của con gái mới lớn. Gần 100 trang Op38 cước Op16.

MỘT ĐỜI TÌNH của TRINH-THỰC (In đẹp giá Op25)

ĂN CHƠI của HY-SINH
In đẹp Op25 cước bảo đảm Op16
Sắp bán :
ĐAU KHỔ VÌ YÊU
của TRẦN HỒI
LÀNG LƠ của PHƯƠNG CHÂU
Còn rất nhiều sách về tình ái, phiêu lưu, võ hiệp, thơ, ca. Hối Catalogue. Mua sách lẻ bằng tem, Thư, mandat gửi cho :
M. le Directeur de
L'ASIATIC Imprimerie
17 Rue Emile Nolly - HANOI

HO LAO

cảm tạ !

Phủ chung le 1er Juillet 1940
A. Monsieur LÊ XUÂN KHÔI
Directeur ĐẠI-Á Y-VIÊN
14 ter, phố Hàng Than Hanoi
... cháu đã khỏi ho, hết đờm, và chỉ huyết. Bị chẩn điện lại, thủ kỹ, quan đốc đã nhận là : « hết trùng L. » ! Bệnh cháu, chứng tôi đã tưởng gần vào cái cảnh của hết người chết, thì gặp được ngài cứu sống, công ngài thật như trời bẻ... Vậy xin có lời ra cảm tạ ngài...
DŨ VĂN PHÁ
Cựu lý trưởng Phủ-chung, Hoài-Bắc Hà Đông

Tourane, le 18 Juillet 1940
... « Lúc sanh nở, nhà tôi cũng vì chứng ho ấy mà tí nữa thiệt mạng, sau cứ uống thuốc hoai, đủ các mặt, tốn khá tiền, nhưng cũng vô hiệu. Cho đến khi dùng thuốc của ngài, lúc ấy mới bớt, và khỏi hẳn...
NGUYỄN VĂN HÒA
Secrétaire-comptable, Service de la Voirie Tourane.

LỜI NHÀ THUỐC.— Những thư cảm tạ như thế từ xưa tới nay, cũng đủ để các ngài tin cậy. Vậy ai có bệnh kịp dùng : Cao Ho Lao, thứ lớn 10p00 nhỏ 5p50; Ngủi trừ Lao thứ lớn 5p00 nhỏ 3p00. Ở xa gửi lãnh hỏa giao ngân. Đại-lý : MAI-LINH Hải-phong. Cần nhiều nơi nữa, khắp Đông-Pháp. Thư hỏi, đính timbre trả lời.

Lời giao cần kịp : Gần đây nhiều kẻ thấy thuốc Ho Lao Đại-Á danh vang từ xứ họ cũng chế Cao Ho Lao để bán, hồng kiểm lợi, và lừa dối đồng bào. Vậy các ngài nên phân kỹ : thực, giả, kéo lăm !
Thư, Mandat, xin đề cho :
M. Lê xuân Khôi

TẠI HIỆU DỆT

CỤ'-CHUNG

Hiệu đang trưng bày nhiều kiểu
Maillot, Slip
đi tắm bề rất đẹp
Trước khi đi tắm xin mời các Ngài, hãy đến xem qua các kiểu áo mới
CU' - CHUNG
100 Rue du Coton, HANOI

C'est écrit :
Tôt ou tard vous achèterez des chemises à col **Baleiné et Trubénisé** chez votre chemisier spécialiste
THUAN THANH LONG
15 - Rue du Riz - HANOI
SUCCURSALE
155, Rue du Coton - HANOI

Các bà có thai NÊN CHÚ Ý

Các bà có thai nếu thấy chóng mặt, rức đầu, nôn, ọc, hay tưa nước rãi, đau lưng, mỗi gối, nhẹ mệt, hay ra khí hư, hoặc thai động không yên, kịp dùng thuốc này, thì các bệnh kể trên khỏi ngay.
Còn bà nào có chứng tiểu-sản (đẻ non) hoặc hữu sinh vô dưỡng (có đẻ mà không nuôi được) nên uống thuốc này mà phòng trước, thì khí sinh nở đủ tháng, và được dễ dàng khỏe mạnh. Nói tóm lại các bà có thai muốn được luôn luôn khỏe mạnh, sự sinh nở được dễ dàng, sau này trẻ em không hay sài đẹn, nhất là tránh được bệnh sản hậu, chỉ nên thường uống :

Thuốc Dưỡng Thai

THANH-XA này giá mỗi hộp 1p00 sẽ được như ý sở nguyện
Các bà các cô mắc bệnh khi-hư, hàng ngày ra những chất trắng nhờn như mũi, như rửa chuối, cũng có người ra hung hung như óc cá, nên chữa ngay, kẻo sinh chứng mất thâm da nhọt, nóng ruột rức đầu, đau lưng mỗi gân, mơ màng, chiêm bao, kém sinh dục, v. v. uống

Thuốc Khí Hư

THANH-XA mỗi chai 1p00, mỗi một chai khỏi ngay, lần cũng chỉ ba chai là khỏi hẳn. Các thuốc kể trên có bán ở

Nhà thuốc THANH-XA

73, Góc phố Hàng Thiếc và Hàng Nón Hanoi, cửa treo cờ Vàng và đại lý các tỉnh (ở xa gửi lĩnh hỏa giao ngân)
Đại lý — Hải-phong : Mai-linh, Nam-định : Việt-long, Hải-dương : Quang-huy, Bắc-ninh : Vinh-yên, Sơn-tây, Tông : Quý-lợi, Việt-tri : Vạn-lợi, phủ Việt-lợi, Vinh-yên : Ngọc-tấn, Phúc-yên : Thanh-phong, Phú-thọ : Tế-bê-đương Hà-đông : Thanh-xa cửa chợ, Hồng-gay : Đại-thành, Tái-nguyên : Quảng-thành, Hòa-bình : Kim-long phố Đông-quán, Thanh-hóa : Thái-lại, Ninh-bình : Ích-trì và đại lý rượu Vạn-vân, Vinh : Sinh-huy, Huế : Đức-thành, Viên-tiane : Việt hòa, Uông-bí : Mai-linh rue Vernaz.
Và khắp các tỉnh những nơi treo biển đại lý Thanh-Xa đều có bán.

HẠNH PHÚC GIÀ ĐÌNH

Nhân các bà tới kỳ ở cũ !
Muốn tốt tươi nên giữ màu da !
Hoa Kỳ Rượu Chối nên soa !
Dung nhan lại thấy đậm đà hơn xưa !
Vừa giãn huyết, lại vừa răn cốt !
Vẻ đoan-trang đẹp tốt như không,
Ngày xuân càng đượm sắc hồng,
Càng tươi màu thắm, càng nồng lăm yêu.
Giới thiệu bạn gái
Đào-Thị HỒNG-LOAN

DOCTEUR
CAO XUÂN CẨM
de la Faculté de Paris. Ancien Médecin Chargé de l'Institut antivenérien de Huế
Chữa đủ mọi bệnh. Chuyên-trị Nội-thương và bệnh Hoa-liễn
Khám bệnh tại :
153 Henri d'Orléans - Hanoi
Phố Cửa Đông, cạnh hội Hạp-Thiện) có phòng dưỡng bệnh
Sách :
NÓI CHUYỆN NUÔI CON
bán tại hiệu Thụy-Kỳ 98 Hàng Gai (Rue du Chanvre), Hanoi
Giá Op.35 một quyển

Đã có bán :
Vua Quang Trung
Lịch sử tiểu thuyết của Phan trần Chúc, giá Op.60
Lớ bước sang ngang
Thơ Nguyễn Bình, giá Op50
Lan Hừu
Tiểu thuyết của Nguyễn Tông, giá Op50
Ngoại tình
Tiểu thuyết của Vũ trọng Can, giá Op40
Chiêu
Tiểu thuyết của Nguyễn xuân Huy, giá Op40
Một tháng với ma
Tiểu thuyết của Lưu trọng Lưu, giá Op25
Nhà in Lê-Cường
96 Route de Huế Hanoi
xuất bản

Về bản thương ước NHẬT-BẢN ĐÔNG-DƯƠNG

Ai cũng biết chính phủ Pháp đương ký với Nhật-bản một bản thương ước về Đông-dương, nhưng chắc chưa rõ lợi hại thế nào, và lợi cho những ngành nào, vậy xin trích và lược dịch biên độc giả Ngày Nay vài đoạn trong bài xã thuyết của bạn đồng nghiệp *Courrier d'Haiphong* bản về « những sự giao thiệp kinh tế Nhật-bản-Đông-dương ».

N. N.

Ai cũng biết rằng trừ nước Pháp ra, nước Nhật-bản là khách hàng quý nhất của Đông-dương.

Nước ấy đã mua gạo của ta, và chắc sẽ còn mua nữa. Nhưng cần phải nhớ rằng vấn đề thóc gạo ở Nhật-bản không phải là một vấn đề thương mại thường : cũng như lúa mì đối với nước Pháp, gạo là thực phẩm cốt yếu đối với nước Nhật ; vì thế sự xuất sản, sự tiêu thụ, sự nhập cảng và sự thương mại về gạo đã là một vấn đề chính trị của chính phủ, mục đích là tìm giải phóng nước Nhật một cách hết sức rộng rãi và chắc chắn để khỏi nhờ vào sự cung cấp của các nước ngoài. Cứ xét những con số dưới đây đủ biết nước Nhật không cần đến gạo ngoài quốc : Nước Nhật tiêu thụ 80 triệu hộc (koku, chừng 180 lít hay 140 kilos), sản xuất khoảng 65, 70 hộc, nhưng lại đã làm tăng số sản xuất của nước Triều-tiên lên đến 20 và có thể hy vọng 25 đến triệu hộc, và số sản xuất của đảo Đài-loan lên đến 15 triệu hộc.

Đó không phải còn thuộc về lý luận gì nữa : mỗi vài năm gần đây, hình như bốn năm, trong nước được mùa đến nỗi chính phủ Nhật đã phải định cho gạo một giá mua một giá bán cao nhất và hạ nhất, cùng là săn sóc đến việc xuất cảng gạo đem bán trên các thị trường ngoài quốc, và khuyến khích việc đem thóc gạo dùng vào các công cuộc mới ; vấn đề thóc gạo quan hệ đến nỗi trong lòng mấy hôm người ta bàn rằng chính phủ nên bắt rút bớt diện tích số đất cấy lúa và chu cấp cho những người trồng thay các thứ khác vào.

Tóm lại, trừ năm mất mùa, hoặc giả họ sẽ dùng rất nhiều vào các công cuộc kỹ nghệ, nước Nhật-bản không phải là một nước mua thóc gạo. Lại nói thêm rằng nếu họ có cần thì họ cũng mua ở nước Xê-m mà thôi, với nước này sự giao dịch của họ đã tăng lên nhiều lắm.

Vị trí của lúa ngô thì hơi khác. Vẫn biết Nhật có thể dùng rất nhiều ngô bên Mãn-châu-quốc, vì số ngô sản xuất ở đó đã tăng từ 1. 700. 000

lên gần 2. 500. 000 tấn, nhưng cứ xem bản chương trình dùng ngô vào các công cuộc kỹ nghệ ở Mãn cũng như ở Nhật thì ta thấy Nhật còn phải mua đều đều ở ngoài quốc.

Về than, nước Nhật-bản là một nước sản xuất lớn (hơn bốn mươi triệu tấn ở Nhật và gần nửa thế ở Mãn) nhưng không có than thật tốt, không khói (anthracite). Thứ than không khói này của Bắc-kỳ (than Hongay và than Đông-triều) đã có tiếng từ lâu lắm đến nỗi ở Nhật chữ « Hongay » đã thường trở nên một danh từ chung để trở và dịch chữ anthracite.

Sự tiêu thụ trước kia đã lên đến hơn triệu tấn. Chắc hẳn rồi đây -- hãy tạm bỏ vấn đề trả bằng tiền vàng ra, -- nước Nhật-bản sẽ còn tăng số than mua của Đông-dương lên nhiều.

Sự nhập cảng cao su, cũng như sự nhập cảng than, có liên lạc với sự nhu cầu cần-thiết của nước Nhật, nghĩa là với sự phòng thủ quốc gia và sự xuất cảng lợi các nước trả tiền vàng. Người ta đã biết rằng kỹ nghệ cao su ở Nhật bành trướng lạ lùng đến nỗi nước ấy không những không nhập cảng hàng hóa bằng cao su, kể cả bánh xe, mà còn lỗ chực đem tải bán đều đều ra ngoài quốc nữa. Hiện nay số cao su nhu cầu ít hơn hai phần ba số thường dùng trước kia. Và lại nước Nhật có thể mua cao su ở Nam dương quần đảo ; với nước này, gần đây Nhật giao dịch thương mại gấp trước nhiều. Vậy ta chỉ bán được một phần trong số cao su tổng cộng mà Nhật phải mua.

Nhật lại có thể mua ở Đông-dương nhiều thứ kém phần quan trọng về lượng hoặc về phẩm như sơn ta, da, và nhiều thứ gỗ, nhiều thứ dầu.

Còn Nhật sẽ bán những gì cho Đông-dương ? Không cần bàn đến sức sản xuất và sự xuất cảng về vải, lụa, len của Nhật nữa.

Còn về các đồ kim khí, các máy móc, các đồ điện khí thì người ta vẫn còn chưa rõ sức sản xuất của Nhật...

François Chevallier

(Trích và lược dịch trong « Courrier d'Haiphong »)

Đã có bán

SÁCH HỒNG — SỐ 5 QUYỀN SÁCH ƯỚC

KỊCH của KHÁI-HƯNG

Giá 0p10

CHUYÊN

Cái ngai thần

CHÚNG TA đương sống ở thế kỷ thứ hai mươi, thế kỷ của máy móc, của khoa học. Không, chúng ta không làm. Chúng ta vẫn còn sống ở đời Hùng Vương, với thánh Tản Viên và vua bề Đông-hải.

Thật vậy, những ngày mưa, bão vừa qua ai không bảo là do không kbi, do gió, do mây mà ra ? Nhưng bảo như vậy chỉ có những người biết ít nhiều cách trí, khoa học, nghĩa là không bết gì hết. Những người hiểu biết là các ông thánh, ông thần, ông ma, ông quái và các người đại diện cho các vị anh linh ấy.

Và những người ấy bảo rằng mưa, bão vừa rồi là do Long Vương giận ông thánh Tản Viên hay một ông thánh nào khác, dâng nước lên để khuấy rối chơi... Cho đến bao giờ dân gian cũng lẽ cho thật nhiều, nghĩa là bao giờ Long Vương ăn của dút cho thật no, lúc ấy ông sẽ rút nước xuống biển cả.

Hôm 22 tháng trước, ở Hưng hóa mưa rá rích suốt ngày, nước mưa ở các khe suối dội vào sông Bưởi, làm cho mực nước đột nhiên lên cao rất chóng. Nhà cửa ở gần sông bị giồng nước lũ cuốn đi, súc vật bị trôi, thuyền bè tan vỡ, trước cái cảnh thương tâm ấy, dân gian chỉ biết ngàng mặt lên trách trời.

Nước tràn vào làng Bực, ngập

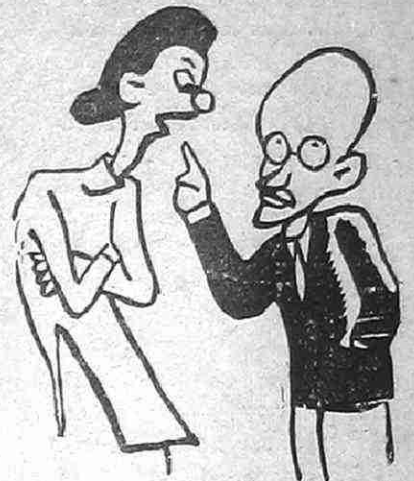
đỉnh đến gần óc, và chiếc ngai thờ thần hoàng nổi lênh bênh lên mặt nước, sắp sửa theo dòng nước trôi đi lẫn với bèo, với rác, với lợn chết.

May sao ông từ trông thấy, vội đi báo hương chức đến. Vội vàng cử tiên chỉ nọp cả kỳ mục dân đình lại. Dân đồng thanh nghĩ rằng cái ngai bằng gỗ quý đục chạm công phu, nước sơn tươi đẹp, Long Vương người muốn lấy về ngồi chơi nên mới dâng nước lên ngập đình làm trôi ngai đi.

Bản xong công việc trọng đại, các cụ bèn thực hành ngay tức khắc cái ý kiến an dân định quốc ấy. Các cụ đến đình vái lia vái lia, khẩn khứa đức Long thần xin ngài để ngai lại kéo sự dân làng động.

Đức Long thần đã bằng lòng trả lại, và dân lấy làm sung sướng lắm. Nhưng thực ra Long thần không bằng lòng cũng không được, vì dân làng vừa khẩn vừa bêu ngai giữ lại

RIGOLO

— Muốn thi khỏi hỏng, anh chỉ còn có một cách...

— ? ?

— Đừng dự thi.

cho thần làng mình.

Nghĩ cho kỹ, dân làng Bực bèn vực họ ông thần của họ như vậy cũng phải, vì xem ra ông thần ấy yếu ớt lắm, Long vương đến lấy cả ngai của mình đi mà cũng chịu tho, không dám làm gì cả.

Song, ông thần nào mà chẳng thế, cứ gì ông thần làng Bực. Vì các ông có sống cũng chỉ sống trong trí tưởng tượng của những người mê tín dị đoan mà thôi.

T. V.

Một năm chiến tranh

ĐA qua một năm chiến tranh.

Ngày 1er tháng chín 1939, Đức bắt đầu đánh Ba-lan.

Ngày 3 Anh và Pháp khai chiến với Đức vào hồi 11 giờ và 17 giờ.

Sau 21 ngày kháng chiến mãnh liệt và anh hùng, Ba-lan đã bị xóa trên địa đồ Âu châu. Về trận này quyền «Hắc thư» Ba lan đã ghi chép rõ những sự tai hại lâu lao về tài sản và mạng người. Và chữ « guerre totale » (chiến tranh triệt để) không phải là một chữ vu vơ.

Kể đến năm xứ bị chiếm : Đan-mạch và Na-uy vào tháng Tư, Hà-lan, Bỉ-lì-thì và Bảo-xâm-uy vào tháng Năm. Đan và Bảo thì không tốn một giọt máu, Đức đã lấy xong. Còn ở Na, ở Hà, ở Bỉ, Đức đã hy sinh khi giới và nhân mạng khá nhiều.

Sau cùng, trận Đức-Pháp kết liễu ngày 25 Juin. Kém khi giới tới tận, Pháp đã thua và đã ký hòa ước đình chiến.

Trước ngày ấy, ngày 11 juin, Ý-dại-lì đã vào cuộc và đã khai chiến với Anh và Pháp, nghĩa là Ý dự có 15 ngày chiến tranh để được hưởng quyền lợi chiến thắng đối với Pháp.

Chỉ còn một mình Anh đứng lại chống chọi với Đức, mà chống chọi

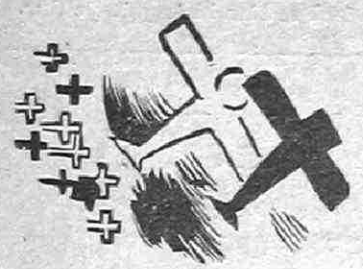
XÀ GÀN

một cách anh hùng mãnh liệt. Không những Anh không nao núng vì những trận công kích bằng phi cơ của Đức, mà còn vây Tây - Âu một cách đặc lực bằng một hạm đội mạnh nhất thế giới. Sự đặc thắng mà hai tháng trước ai ai cũng chắc về phần Đức nay trở nên bấp bênh. Cả những nhà tiên tri cũng phải rút ròi đoán phỏng nhất họ lại thấy dư luận Hoa-kỳ

không, vì tin phát ở các sở truyền thanh sai nhau nhiều quá; ít nhất là 300.000 người và nhiều nhất là 1.000.000 người.
1.000 chiếc xa bị hủy hoại và chác chác cùng với một số binh khí rất lớn.
54 trong số 90 quân bị Đức đóng binh. Nhà cửa bị tan nát, nhân dân bị đói. Hơn một triệu tù binh. Và sau hết sự phong tỏa của Anh. (Những con số và chi tiết trên này rút ở báo Volonté Indochinoise).
Sự tàn phá của chiến tranh làm

ta ghê sợ. Ấy là ta mới đọc qua những con số khổng lồ. Chứ nếu sang mục kích tận nơi chiến địa thì ta còn rùng mình ghê sợ đến đần.
Nhưng dân Pháp là một dân tộc can đảm và kiên nhẫn. Ta chắc chẳng bao lâu sẽ xây dựng lại nước trên một nền tảng vững vàng, kiên cố.
Và thắng bại xưa nay vẫn là sự thường. Sự bất thường đáng kể là sự cố gắng sau khi bại, và sự nhũn nhũn sau khi thắng.
Thắng rồi mà kiêu căng thì tất sẽ có ngày bại. Bại rồi mà không nản lòng nản chí thì tất lại sẽ có ngày thắng.
K. H.

lên gân, không những suốt xắc thịt thấy mệt mỏi (đó là một điều rất tốt) nhưng mà cả tinh thần cũng thấy mệt mỏi nữa, chỉ muốn nằm yên một chỗ hay đi ngủ (đó là một điều hại). Vậy thì muốn lập luyện theo lối này, ngài phải là một «Sia-răng cốp», nghĩa là một công tử nhà giàu, một ông trọc phú, hay là một chàng ăn bám vợ, suốt ngày không có công việc gì; còn nếu ngài là một người mà công việc bận rộn hàng ngày bắt phải nghỉ ngơi, suy xét, tính toán, làm việc bằng óc nhiều thì lối tập luyện này không tốt một chút nào cả vì sau mỗi buổi tập luyện cần thận,

trước kia vẫn yêu mến sự trung lập nay bỗng sôi nổi về cuộc dự chiến. Nhưng chưa biết thế nào mà nói trước, ta hãy cứ chờ đợi kết quả, lãnh đạm mà chờ đợi. Vì trong tình thế này, bên nào được ta có lợi, bên nào thua ta có hại, ta cũng chẳng biết rõ nữa.

Nay hãy biết nhận xét những sự đã qua và làm một bản thống kê về những sự thiệt hại lớn lao của nước Pháp về lực, thủy, không quân, và về tài sản, nhân mạng. 528 phi cơ trong đó 222 chiếc bị phá hủy ở dưới đất và 600 vừa vỡ quan vừa nhân viên trong không quân.

4 thiết giáp hạm, tất cả bốn đều bị Anh phá hủy ở Mer el Kébir và Dakar.
12 khu trục hạm và phóng ngư lôi hạm, trong số đó 6 chiếc bị đắm ở Dunkerque.

135.000 tấn thương thuyền, trong đó có chiếc tàu lớn chở khách Champlain 25.000 tấn và chiếc tàu chở dầu Henri Miguet lớn vào bậc nhì hoàn cầu.

Về số tử sĩ thì chưa rõ là bao

— Ba chim bầy nổi là gì, hở thầy?
— Là... tàu ngầm.

Điềm qua các phương-pháp LUYỆN TẬP THÂN THỂ

NÓI đến các phương pháp Luyện tập hiện đang thịnh hành ở trên Thế giới thì nhiều không thể sao kể xiết được — Người ta đã phải nói rằng : Thật là một cuộc Chiến-tranh giữa các môn phái (C'est une guerre de systèmes et méthodes) — Môn phái nào cũng tự khoe cái hay, và cái màu-nhiệm, cái kết quả nhanh chóng của mình và tự cho là hoàn toàn hơn hết. Sự thực ra thì phần nhiều đó chỉ là những lời quảng cáo, cạnh tranh trên trường thương mại để bán chạy sách hoặc thu được nhiều học trò lại tập mà thôi; còn ở trong thì đại khái các phương pháp đó đều giống nhau hết.
Ta có thể gồm tóm tất cả những phương pháp đó lại và chia ra làm bốn loại khác hẳn nhau :

A — Phương pháp tự nhiên (Méthode naturelle).
Đúng như cái tên gọi, phương pháp này là một lối luyện tập tự nhiên và giản dị hơn hết. Muốn tập theo lối này ngài chỉ cần phải có một khu vườn thật rộng. Mỗi buổi sáng hoặc buổi chiều, ngài chỉ việc ra đó chạy vòng lên một lúc chừng 500 thước; hoặc ngài dùng yên một chỗ và thở ra, thở vào thật đều và mạnh chừng vài ba phút. Có một cái cây to nào gần đó, ngài hãy nhảy lên với lấy một cành để vicia đánh đu, vicia dún tay lên, dún tay xuống độ mười cái. Khi mỗi tay rồi, ngài sẽ bỏ chân xuống đất và tìm một cái cây nào cao chừng hơn một thước tây và ngài hãy tập nhảy qua, nhảy lại, quả ngọn cây đó độ dăm bảy bần. Cuối cùng ngài chọn lấy một hòn đá nặng 4 hay 5 kilos và từng tay một, ngài hãy cố lấy hết đà để ném hòn đá đó, càng xa càng hay. Tập luyện như vậy độ 20 phút, nửa giờ mỗi ngày, ngài sẽ thấy tinh thần khoan khoái, thân thể nhẹ nhàng, gân cốt dẫn ra, bắp thịt mềm mại và ngài có thể cho là tất bần phận của ngài đối với thân thể thể là quá đầy đủ rồi.

Song le, cái phương pháp này tuy giản dị và tự nhiên thật đấy, song điều kiện cần thiết nhất là phải có một khu vườn rộng có cây to, cây bé, lại không dấn dẫm một chút nào. Không phải là ai ai cũng có thể ở được một cái «Biệt thự» xung quanh có cây cối um tùm bao bọc và cũng không phải là ai ai cũng có thể mỗi ngày đi 4, 5 cây số để đến một cái bãi rộng mà tập được. Vì những sự cản trở đó nên người ta đã nghĩ ra những

phương pháp riêng để cho ai nấy đều có thể tập luyện ngay ở trong nhà mình dù là trong buồng ngủ, trong buồng học, trong buồng ăn hay là trước... bàn thờ ông vải cũng được không hại gì. Những phương pháp này có cái mỹ hiện là phương-pháp khoa-học (Méthodes analytiques ou scientifiques) vì thực ra không tự nhiên một chút nào, song gồm có tất cả những cử chỉ cần thiết làm cho tất cả các bộ phận trong người đều phải vận động; mục đích là để cho sự vận động của các bắp thịt được đầy đủ cũng như trong phương pháp tự nhiên.

Có ba lối khác hẳn nhau :
B — Lối tập lên gân (méthode de contraction statique). Trong khi tập luyện theo lối này, các ngài phải nắm tay, day miệng, trợn mắt để lấy gân cho từng bắp thịt một nơi hẳn lên, dấn lại, làm cho máu dồn dập chảy đến nơi đó nhiều hơn nơi khác. Tập theo những phương pháp này, có cái lợi là thấy các bắp thịt nổi lên rất mau chóng, song có cái hại là làm rất mệt mỏi bộ thần kinh (Fatigue nerveuse). Sau một buổi tập luyện

ngài sẽ không thể làm việc ngay bằng trí não được.

C — Lối tập theo sự mềm dẻo bằng tay không (méthode de souplesse à mains libres).

Tất cả những phương pháp tập luyện theo sự mềm dẻo đều lối cả vì những cử động đều theo các thứ tự nhiên của bắp thịt và trong những cử chỉ tuy các bắp thịt không co lại, duỗi ra một cách mạnh mẽ làm cho máu dồn cả vào một chỗ như trong lối lên gân; các bắp thịt vì vậy to lên chậm hơn xong được một cái lợi là trong khi tập luyện, bộ thần kinh vẫn được thanh thoi, yên nghĩ không phải ăn nhập gì với sự tập cả. Như vậy, sau mỗi buổi tập, các ngài sẽ thấy thân thể nhẹ nhàng dễ chịu, tinh thần khoan khoái, và có thể làm bất cứ một công việc gì, hằng hái gấp năm trước. Song le, nếu tập bằng tay không, thì nhiều khi, nhất là đối với những người mới tập, bắp thịt chưa có gì, người ta có những cử chỉ, do tay lên, bỏ tay xuống một cách dễ dàng quá; sự vận động sẽ hình như làm lấy lệ; các bắp thịt sẽ không được làm việc một cách đầy đủ theo sự cần của nó nên kết quả sẽ chậm chạp; người tập luyện sẽ mất nhiều thì giờ vào những chỗ vô ích. Muốn cho những cử chỉ khó khăn hơn và sự vận động mạnh mẽ hơn, người ta mới nghĩ ra cách cầm ở trong tay một vật gì nặng trong khi tập luyện và vì vậy mới nảy thêm ra một lối tập khác nữa là :

D — Lối tập luyện bằng tạ nhẹ (Méthode à poids légers).

Hiện nay trong tất cả các phương pháp luyện tập thân thể, lối cho là phương pháp này ích lợi và phổ thông hơn hết vì : giản dị, dễ tập, kết quả mau chóng, tập ở đâu cũng được, không làm mệt bộ thần kinh và vì vậy ai ai cũng có thể tập theo được.

(Còn nữa)
Nguyễn-hợp-Vỹ

Một cách luyện tập văn chương :

DỊCH

II

THẾ nào là dịch hay ?

Dịch hay không phải chỉ có việc diễn nghĩa từng câu ; dịch hay tức là cố dụng công diễn lại được cả những kỹ thuật đột ngột của lời văn, cả linh cách mạnh bạo trong những tiếng dùng cả nét gân nổi bật lên của những từ ngữ trong bản nguyên tác. Dịch hay, tức là đem dùng tất cả những năng lực sở hữu của nghệ thuật viết văn ; chính là làm giàu cho văn ngữ của mình bằng sự chuyển giao và sự thấu hóa quý hóa vô cùng.

Cái kết quả ấy ta nên nói rõ ngay rằng chỉ nhờ những bản văn dịch gần sự trực dịch (1) nhất mới có thể đem lại cho ta được. Cái nguyên tác của sự trực dịch vẫn còn gặp những lời phân đôi trong bọn các nhà giáo sư. Bọn này phần nhiều tra một cách dịch chon chu hợp với luật mẹo thông thường của nước nhà, cách dịch phỏng bết.

Một nhà văn tóm tắt ý kiến của các ngài đó trong những lời sau này : « Ở đây tôi không có ý phân đoán về hai lối dịch : dịch sát và dịch buông. Mỗi lối đều có nhiều lẽ để bênh vực. Mỗi lối có một cái hay. Riêng về phần tôi, tôi hướng về những ý nghĩ này : khi dịch sát theo kiểu trực dịch thì dịch giả bắt mình mang lấy tiếng phản bội những hai lần (traduttore traditore, dịch là phản : ai cũng đã biết câu phương ngôn Ý-đại-lợi), trước hết phản bội văn ngữ của tác giả mình dịch, sau phản bội văn ngữ của chính mình ; tôi lại nghĩ rằng chú trọng đến nghĩa của các sự vật còn trung thành (2) hơn là chú trọng

1.) Trực dịch (la littéralité) là cách dịch theo rất sát với nguyên văn, hồ như để diễn lại được từng tiếng một.

2.) Nói theo ý nghĩa của sự dịch, trung thành đây là giữ vẹn nghĩa của văn của tác giả mình dịch.

đến màu vẽ của những lời văn ».

Tôi thú thực không hiểu tại sao dịch sát ng hĩa lại là tự mang lấy tiếng « phản bội những hai lần », mà tôi cũng không thấy gì trái ngược trong việc chú trọng đến nghĩa sự vật và việc chú trọng đến màu vẽ lời văn. Song, tuy thế, nhà văn trên này cũng muốn rằng « người dịch phải đem chuyển vào trong văn dịch của mình, càng nhiều càng tốt, những « đức tính » cốt yếu của bực văn hào, những đức tính nó làm cho lời văn của bực văn hào có bộ mặt « đặc biệt », và ông lại khuyên rằng : cái kết quả như thế chỉ có cách trực dịch là đạt tới, vì chỉ có cách dịch sát nghĩa mới đem được lại một đôi phần vẻ đẹp của nguyên văn.

Ta không cần mong rằng một nhà dịch giả của ta phải là một đại văn hào ; ta chỉ cần ông ấy là một văn sĩ thời cũng đủ, là văn sĩ nghĩa là người có ý niệm về lời văn, người biết nhận thấy những vẻ đẹp riêng của văn, và là người dùng công trao lại trong văn dịch những cái hay ở nguyên tác.

A. Albalat

(Comment en devient écrivain ?)

T. L. dịch

CẦN THẬN

— Thân thể người ta chia làm mấy phần ?
— Đàn ông hay đàn bà ?

— Anh ạ, đời thi sĩ là đời khổ... khổ vì làm không được thơ.

THÀNH XƯA

Trời xanh lạnh lẽo ánh sao,
Đêm nghe binh tịch chỗi vào hư-vô.
Thành khuya mơ tưởng bóng cờ,
Gió kình công một, hồn xưa lách vẽ ;
Cổ cao, gầy, nép bên hè,
Có chân rền nhẹ lẩn đi trong phòng.
Bụi dầy ủ mác, gươm cong,
Tường siêu, nón tướng giầy thông huông lơ
Mùi xưa âm-ướt tàn hơi
Bây giờ oanh liệt một thời ngủ yên :
Đêm nay chuốt dấy đi tìm
Nước rêu trong đá rửa im lặng châu.
...Thờ-ơ mây cuốn về đâu,
Nào nùng cú rúc trên lầu gác canh.

PHẠM ĐÌNH TÂN

Chiều...

Tặng tác giả « Gió Đâu Mùa »

Cây nghe sương lắng trong chiều,
Gió thăm-thì gọi điu hiu gió về.
Buồn theo hun-hút chân đế,
Vải cảnh nặng đọng say-mê chưa rời,
Giờ này lạnh mở lòng tôi
Mệnh mang đón lấy tơ giới đang buông.

PHẠM ĐÌNH TÂN

TRƯỜNG TRUNG HỌC PHÁP LOUIS PASTEUR

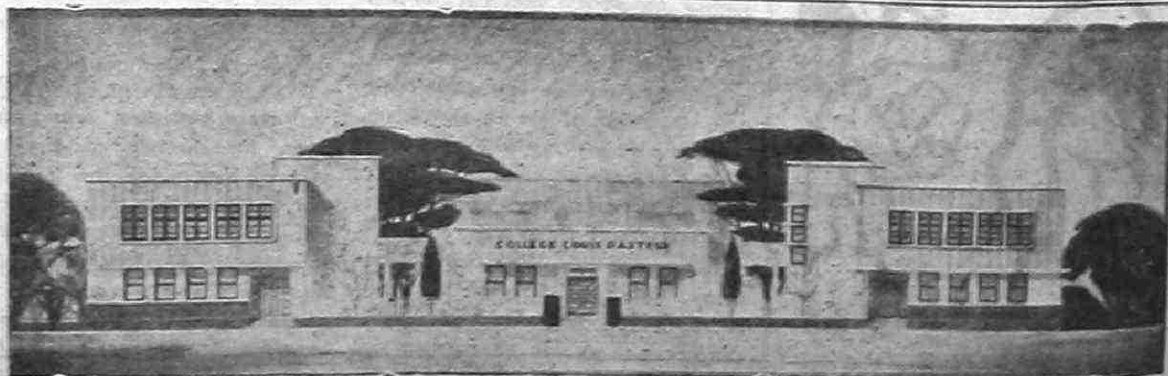
HANOI
Lâm ở phố Raffanel
(Xế cửa trường Cao-Đẳng Đông-Dương)

Ngày khai giảng :
16 Septembre 1940

MỞ 26 lớp dạy đủ các ban theo chương trình các trường Trung Học Pháp cho các nam, nữ học sinh từ classe de 11ème đến classe de Philosophie.

Buổi sáng học 7h30 đến 10h30, buổi chiều 3h đến 5h.

Sang niên học 1941-1942 sẽ mở thêm 10 lớp nữa.

« Năm va » là một hành động rất an-nam, đặc biệt cho các bà ở nhà quê. Ông Bùi Hiền, tác giả truyện ngắn đăng dưới đây, đã phác họa rất đúng một vài nhân vật ở thôn quê: lối viết của ông giản dị và mạnh mẽ, thoáng qua một chút duyên kín đáo, và có nhiều nhận xét tinh vi. Đó là một bức tranh có giá trị về cảnh sinh hoạt trong làng xóm.

Thạch-Lam

NĂM VA

TRUYỆN NGẮN của BÙI-HIỀN

chị Đò. Thu góp sức tàn, chị lê xoay mình về phía vách, giơ tay quờ trong bóng tối. Một cái chổi bị vạt ra đất, với một tiếng nặng nề khô khan. Tay chị đưa lên lên miệng chổi, nắm lấy cái nút lớn làm bằng một nùi rơm bọc lá chuối, cố sức rút. Nút bật tung, và những lát khoai rạo rạt tuôn ra trắng đất. Chị Đò vội vàng bốc lấy một nắm trong tay run run vụng về, đưa vào miệng. Khoai rời là tả xuống. Chị Đò nằm ngửa ra, nhai. Chị nhai ngòm ngòm, hộc tọc, và trợn mắt nuốt. Chị cảm thấy rõ sự co sát trên da thực quản của những mẩu khoai chưa nghiền kỹ. Khi bụng đã thối bị sức căng ép, chị quay nằm ngửa, nhai chậm hơn. Mắt nhìn một lỗ hồng trắng trên mặt tranh, tay đưa dần từng miếng khoai lên miệng, chị nhai một cách từ tốn quý-phái, để nước miếng tiết ra đều ngào miêng ăn thành một làn bột mềm, ngọt và thơm mát.

Nhưng một lát sau, một sự khó chịu bỗng chiếm lấy chị. Chị Đò thấy tức ách trong bụng quá đầy, tưởng có một hòn đá nặng trong đó, khiến chị không trản trở mình được. Trên đầu máu tụ, và chị Đò nằm thiếp đi trong cơn bội thực, bàn tay mở vẫn đặt trên những lát khoai còn lại ở mặt đất.

Chị Đò ren ren ngồi dậy, lê đến cạnh vách, ghé mắt vào một lỗ hồng nhỏ nhìn ra sân. Chị thở phào một tiếng. Ông Lý sắp đến thực. Mẹ chồng chị dương tằm trâu, anh Đò xằng xit nhấc chiếc phản ra sân để « làng » ngồi. Con Xia ngồi xòm trong một góc, lo đánh bộ chén cộc cách thẹn thùng nằm trên cái đĩa tàu cổ rất đẹp mà anh Đò đã lấy được trên một chiếc tàu-ô trôi lênh đênh vô chủ ngoài bờ cả sau một trận cuồng phong nào.

Chị trở lại chỗ cũ, nằm duỗi cẳng, khoan khoai dơi. Cái trò đùa thực đã kéo dài quá thẽ. Chị nằm va bảy ngày trời rồi! Hôm nhờ con chuột nhất chị khám phá ra cái kho lương thực bất ngờ ấy, ý tưởng thứ nhất đến cho chị là một ý tưởng phục thù: chị sẽ nằm đợi ra đó, ít ra cho đến lúc còn trơ lại cái chổi không. Cho đáng kiếp! họ đã bắt chị nhịn đói luôn hai ngày.

Nhưng chị chẳng phải dùng nhiều bữa khoai sống mới nhận thấy rằng thức ăn kia cào xốt ruột và làm ứ hơ trong bụng đầy trình trịch. Một đôi khi, nước ợ lên đến cổ, vị chua gắt, suýt trào ra ngoài miệng lúc chị nằm nghiêng; chị nhắm mắt nuốt đánh « ực », và vị chua khiến chị rùng mình.

Cơ sự đã thành nghiêm trọng; chỉ còn chờ « làng » đến mới phân xử được. Mỗi khi thấy đầu mục giả ghé nhìn vào, chị thờ roric lên những hồi ghê rợn như người sắp chết, để mụ lo lắng thêm. Vậy mà, những ngày dài chờ đợi vẫn trôi đi, ông Lý vẫn biệt tăm dạng. Đã có lúc, chị nghĩ: « Thi (7) là họ cứ để mình nằm ri cho đến chết đói » và sự giận dữ sôi lên trong lòng. Chị lại nghĩ đến chuyện cần lười.

(Xem tiếp trang 14)

CHỊ ĐÒ chợt rùng mình nhẹ, vì thấy buồn buồn ở bụng chân. Và, trong cử động nửa ý thức của giấc ngủ bị quấy phá, chị rút chân lại. Cái buồn buồn, chị cảm thấy rõ rệt nó chạy trên ống chân rồi tới gót thì biến đi.

Chị cựa mình. Thân thể đau dần dần khắp cả. Cùi tay mỗi một rơi đánh thịch, và tuy vẫn nhắm mắt, chị thu cảm giác về. Chị Đò biết mình vẫn nằm trên nền đất, trong gian buồng hẹp mà mùi ẩm mốc tanh nhạt đọng thành lớp đặc xông lên mũi.

Tự ngoài đưa vào, tiếng xôn xao đã hơi rời rạc đượm buồn của làng mạc về chiều. Sự hoạt động của cuộc sống ngoài kia khiến chị tức bực, và chị muốn chui lên một cái, để nguyên rủa bất kỳ ai. Đã hai ngày hai đêm, chị nằm dài trên đất ẩm của căn buồng hẹp tối. Chị đã tự đầy dọa như vậy, vì một câu chuyện không đầu.

Sáng hôm kia, anh Đò mắng chị về tội không đóng cửa chuồng gà trước khi đi ngủ. Chị lăm bằm cái lại:

— Quin (1) một bữa cũng không rãng! Chào! chăm sóc đến gà gừm (2). Để hẳn để trứng mả là nuốt lổng đi trứng nở mả.

Anh Đò giận tím mặt dưới làn da đen dãn chài, lẳng lẳng đi ra. Nhưng chị Đò, với cái nu dai dẳng của đàn bà, vừa quết sần vừa kiểm câu đàm chọc. Chị bảo con em chồng:

— Xin ơi! rầy tau giao cho mi việc đóng chuồng gà đó, cha (3)! Được trứng mả thì đem anh mi ăn rồi anh mi cho cái vỏ.

Anh Đò chẳng nói chẳng rằng, vụt mắng lười anh đang vá, xông tới túm lấy vợ trong hai bàn tay sắt, lôi xềnh xệch vào buồng; đoạn anh ném vợ xuống đất, như ném một đồng giẻ. Chị Đò hồ nhoài ra, nằm thẳng cẳng như người chết rồi. Anh đập vào mông vợ mấy cái đoạn bỏ ra.

Con Xia phải nấu cơm sáng thay chị. Đơm mâm rồi, nó vào buồng gọi, nhưng chị Đò nằm lỳ. Anh Đò vào lôi chị ra, chị bấu chặt lấy chân giường, miệng ngoáp vào chân chồng. Anh đau quá, kêu lên: « Ái! đồ chó cắn tề! Được, đã muốn nằm va tau cho nằm ».

Bà mẹ chồng đương bán ngoài chợ mả cá mà con đánh được hồi đêm, nghe con Xia ra mách, vội chạy về. Với tất cả cái hùng hổ của những mụ già, mụ xam xam vào

buồng, chống nạnh cách an-nam, nghĩa là để bàn tay ngoắt ra sau, và bếch mặt nạt:

— Ni con tề! muốn tốt thì ngồi đi (4), mà lo ăn làm. Nó ai hơi mỗ nuôi đũa nằm dài ăn va.

Chị Đò nằm im. Mụ cúi định lôi dây, lại bị ngoáp vào tay; mụ vừa chạy ra, vừa kêu như sắp bị chết chém: « Ua làng nước ôi! Ua làng nước ôi! hân cần dứt tay tui rồi! »

Thế là câu chuyện thành to và không thể vãn hồi. Chiều đó, vài bà con trong họ đến hỏi thăm; có đôi đũa nhỏ tò mò ghé mắt nhìn vào buồng. Anh Đò gắt đuôi ra, đem treo ở cửa một mảng buồm rách làm rèm che.

Trong bóng tối, chị Đò thấy dễ chịu hơn, và thậm cảm ơn chồng, chị đã có ý muốn thôi nằm va.

Nhưng khi đêm đến, anh Đò vào buồng ngủ, anh chỉ nói một câu cụt lủn:

— Muốn tốt muốn lành thì đi.

Tự mình ngồi dậy thì sượng mặt, chị Đò nằm chờ. Nhưng anh gắt:

— Muốn đập thêm cho ít cái nữa làm.

Rồi trèo lên giường ngủ. Chị Đò nằm một đêm dưới đất lạnh buốt xương, không sao nhắm mắt được. Sáng hôm sau, chồng ra rồi, chị lồm cồm tới giường, lấy hai manh chiếu, một rải ra đất, một đắp lên mình, đánh một giấc dài khoái. Sinh ra để làm việc trâu ngựa như những đàn bà nhà quê khác, đó là lần đầu chị được ngủ ngày một cách say sưa, không bị quấy rối; đó là lần đầu chị ném cái thú nhàn hạ của các bà tỉnh thành.

Nhưng đến đêm, anh Đò tàn nhẫn đẩy chị lăn ra, giật lấy chiếu, và chị lại nằm một đêm trên đất cứng lạnh.

Tiếng xôn xao ngoài kia nhỏ dần, nhỏ dần... Thực ra, ngày chưa tắt; nhưng tinh quan chị đã yếu đi trong sự mệt nhọc toàn thân, một sự mệt nhọc rời rã khiến cho xương mềm thịt nhão và ngón tay co quắp, sự mệt nhọc gây bởi cơn đói. Chị nhịn ăn đã hai ngày! Đói không phải cái đói giày vò, quần quai, nào động của những miếng ăn hùm hổ. Vốn tinh ăn ít, làm nhiều, chị chỉ thấy một cái đói nhẩn nại, uó thỉnh thoảng cào xốt trong dạ dày. Hình như mồ hôi toát trên trán lạnh, nhưng chị không còn đủ sức đưa tay lên sờ. Chị cựa mình, quay nghiêng, vì trong dáng điệu nằm ngửa, da bụng bị căng ép lên da dày trống rỗng, như một hòn đá nặng.

Chị nằm co như con chuột chết, bụng thóp lại. Mắt mở trăn trăn

dán vào một vuông sáng, mà có lẽ chị cũng không nhận ra là lỗ thông để đun rác rưởi quét ở buồng ra.

Chợt mãnh buồm che cửa lay động. Chị không nghe động nhưng thấy một vệt ánh sáng lấp loáng vì manh vải bị nâng đề lộ da trời. Rồi một cái đầu ló trong khuôn ánh sáng tam giác ấy, cái đầu tóc xõ trên khăn quăn đầu của mẹ chồng chị. Chị Đò liếc nhìn lên, nhưng không thấy rõ mặt mụ, sắp bóng tối. Tuy vậy, chị tưởng tượng mụ ta đương dạo đôi mắt cú vọ lo ngại trong vòm sâu hoắm. Và chị nghĩ thầm: « Minh mà chết thì cũng ri (5) vì mình! Quan khám, lệ hạch, rồi họ cũng đến lo mà chết luôn thi! Áu, mình cứ nằm đây, không vô bông đi mà chờ! » Cái đầu biến đi, và khuôn sáng sụp tối.

Cái cảm giác buồn buồn lại tới ám chị, lần này ở đầu ngón chân cái; chị cũng không buồn rút chân. Nó chạy lên lên, dươg ở mắt cá, tiến tới đầu gối, chui một chút xiu dưới váy chị, rồi chạy trở ra. Đến bụng chân, nó biến đi. Bỗng một bóng đen nhỏ vụt qua lỗ hồng sáng mà chị vẫn đắm đắm nhìn: chị nhận ra một con chuột nhất.

Một lát sau, con chuột lại hiện ra trong khung trắng. Nó quay đầu bên này bên kia, chạy từng chập ngắn trên chèo nhỏ thoăn thoắt, đứng lại, chạy bốn bước vội vàng, đứng lượm nữa, rồi chạy trở lại như để chờ ai. Nó đứng yên, quay nhìn vào buồng, mắt tròn đỏ hoe hoe ngời ánh như hạt ngọc. Con vật xinh nhỏ có một dáng điệu nửa nghi ngờ, nửa tinh nghịch. Sau cùng, nó chạy vào buồng, xáp tới bàn tay chị Đò lê trên đất. Nó vênh tai nhìn rất lâu những ngón tay rung rung, đoạn khôn ngoan chạy về phía vách lẩn trong bóng tối.

Tiếng bắt đĩa lách cách dưới bếp làm nao lên trong lòng chị Đò một niềm giận dữ. Hừ! họ vẫn ăn đủ bữa và no bụng. Đã không muốn lo, để rồi chị cho một mả lo. Khi quan về khám án mạng, thì những kẻ kia hãy liệu mà bán thiên bán lười đi thôi!

Con chuột nhất núp trong tối lâu lắm, rồi lại chạy ra. Lòng vẫn sôi tức bực, chị Đò choài bàn tay định bắt. Nó kêu lên một tiếng nhọn hoắt, vụt ra lỗ sáng rồi thoát biến, để lại trên đất một vật gì trắng nhỏ bằng hạt đỗ. Chị Đò cầm lấy, nhận ra một mẩu khoai xắt khô, bèn bỏ lọt vào miệng. Nước miếng nhòen nhòet đầy trên lưỡi, tằm vì ngọt của khoai.

Một ý nghĩ loè ra trong trí yếu

(5) rầy

(1) Quên, (2) gừm, (3) như tiếng «nhé» ngoài Bắc.

(4) dầy

TRÔNG CÙNG

Giá trị của công việc bằng tay

NEU TÔI 21 TUỔI

của William S. Knudsen, giám đốc hãng General Motors Corporation

(Hãng General Motors Corporation là một hãng kỹ nghệ lớn nhất ở bên Mỹ, gồm có rất nhiều nhà máy rải rác khắp trong nước. Ông W. S. Knudsen là một người lự tay xàng dựng lấy công nghiệp của mình, (người Mỹ gọi là Self-made man). Xuất thân chỉ là một anh phụ việc trong nhà máy, vì kiên nhẫn, chịu khó và nghị lực, ông bước lên cái địa vị to tát ngày nay. Ở bên Mỹ rất có nhiều nhân vật như thế, và đời họ là một bài học hay cho chúng ta, những người vẫn quen khinh bỉ các nghề lao động).

Cái học ở nhà trường rất tốt, nhưng nếu xuất thân với một công việc bằng tay thì biết được cách thực hành để thành công.

NẾU tôi mới 21 tuổi, tôi sẽ tìm việc làm trong một nhà máy. Không được, tôi sẽ tìm việc ở một hãng bán dầu xăng, hay làm một tay phụ việc cho một người thợ điện hay thợ chi. Tóm lại, tôi muốn làm việc với hai bàn tay.

Ngày nay, rất nhiều bạn trẻ muốn được học ở nhà trường, có lẽ họ nghĩ rằng đó là một bước đi đến cái công việc đeo cổ cồn trắng (nghĩa là cao giấy). Có lẽ tôi cũng muốn như thế. Nhưng nếu bây giờ tôi biết như bây giờ, thì tôi không muốn cái học ở nhà trường đến lẫn lộn với cái học trong khi làm thợ máy. Gần đây tôi có dịp nói chuyện với một bọn sinh viên đang bán khoán không biết xuất thân làm việc gì; họ kính ngạc khi tôi khuyên họ nên nghĩ đến các nghề lao động. Đối với họ, như thế là giảm mất giá trị.

Tại sao? Tại sao rất nhiều thanh niên lại cứ muốn xuất thân làm việc trên một cái ghế? Họ không yếu ớt gì, phần đông họ lại khỏe mạnh hơn chúng ta nữa. Họ không ỷ mại hay lười biếng, vì có khi họ hăng hái đá bóng đến mệt lử trên sân ban. Vậy tại sao họ lại sợ công việc bằng tay chân thế?

Muốn bán:

0-10 Hotchkiss, máy Underwood
Quạt trần còn mới

Muốn mua:

Nhà, Đất, Trại
đôi: Comptoir Commercial
59 Hàng Gai - Hanoi

Trong những ngày xưa mới khai thác, khi các sách học còn hiếm, người nào sống bằng công việc trước bàn giấy được quý trọng. Nhưng cái tri thức học của những người đi tiên phong ấy giờ biến đổi thành một thứ đua đòi cho rằng cầm cái máy nói danh giá hơn cầm cái kim; đọc cho người tốc ký chép ích lợi cho xã hội hơn là điều khiển một bọn thợ khéo léo.

Đó thật không phải là cái tục lệ của chính của người Mỹ. George Washington trước là một người cai có công việc nặng nhọc; Thomas Jefferson là một anh thợ vẽ. Benjamin Franklin là một người thợ công nhật ở nhà in, vừa là một nhà sáng chế, một tay thợ điện giỏi nhất ở tuổi ấy. Abraham Lincoln đặt đường sắt, trông nom một ngôi hàng, đóng tàu thủy và làm việc trên tàu thủy. Cái kinh nghiệm trong các việc bằng tay ấy hẳn giúp ích rất nhiều cho cái óc thực tế của họ.

Chính thật ra, không có gì là «hèn hạ» trong địa vị của một người thợ máy cả. Một người thợ máy khéo tay hạng nhất là một người mình mẫn và độc lập hơn hết mà chúng ta thấy. Cái địa vị của nước Mỹ bây giờ, cái mực sống của người Mỹ, là do ở cái khéo léo của các thợ máy của chúng ta hơn là do ở các hạng người khác. Cái tài năng của nước Mỹ là việc sản xuất; và rất nhiều các hãng sản xuất ở nước ta đều do những người từ hạng thợ thuyền lên cầm đầu.

Trong những năm từ 1914 đến 1918, khi cái sáng kiến của mọi người cần phải phát dương và mở

NÓI MẮT

— Thằng kia không khỏe nữa à?

— Còn khỏe nữa a. Nhưng mỗi mồm quá, bố cho con nghỉ một tí.

mang, phần nhiều nghị lực của bạn trẻ đều đổ rồn về các thuyết lý lấy ở sách ra cả. Các bạn trẻ lúc bấy giờ thấy mình biết nhiều về thuyết lý lắm nhưng không có chỗ mà làm việc. Họ không có nghề gì cả, không có cái khéo thực hành, không có nghề ích lợi. Họ phải dành bao nhiêu năm phong phú nhất trong đời họ để làm quen với cái thế giới của lao.

Môn học về thủ công cần phải được một địa vị xứng đáng hơn ở các trường của chúng ta. Bạn trẻ cũng không cần đến một sự khuyến khích nhiều thế: đảng nào họ cũng có một cái khuyến khích sáng tạo tự nhiên. Chỉ cốt đem lại cho họ một nhắc nhở và một dịp tốt — về việc này, các bác cha mẹ cũng có thể giúp đỡ được tốt như các nhà trường —, thế là họ tự ý đồng lòng làm được nhiều việc ích lợi. Họ sẽ đem thuyết lý thử ngay trong việc thực hành. Bạn có thể bảo cho một đứa trẻ biết cái máy bơm nước là cái gì. Nhưng nếu bạn lấy một cái ống, dùng một cái nút chai cắm ở đầu que để rút nước lên ở trong ống, thì đứa trẻ thật hiểu thế nào là một cái máy bơm.

(Ký sau đăng hết)

W. S. Knudsen

(The American Magazine)

đã có bán của Tô van Đức

giá 0p70 cước 0p30

THÂN LU'ON

Là một cuốn truyện khảo cứu về khoa học hoàn toàn vui đã tả rõ ràng cách sinh hoạt cùng thân thể của một vài loài sâu bọ.

Một cuốn sách chưa từng thấy trong tủ sách Việt-Nam.

Một cuốn sách in rất mỹ thuật và có

rất nhiều hình vẽ không một ai nên bỏ qua.

Bìa do họa sĩ Lương xuân Nhị trình bày.

Editions LIBRAIRIE CENTRALE
60 Boulevard Borgnis Desbordes — Hanoi

LU'OM

Nếu thật thì quả là một sự không tin được

BAN Thủy Quân nước Mỹ đang nghiên cứu một sáng chế mới của Joseph Dunninger, nhà quý thuật, có thể khiến cho các chiến hạm trở nên vô hình được cách xa 200 thước. Chúng tôi đã hỏi chuyện ông Joseph Dunninger, thấy ông rất niềm nở nhưng mà kín đáo, vì cái phép bí mật của ông có liên tục đến sự quốc phòng. Tuy vậy, ông cũng nói cho chúng tôi biết rằng cái máy làm biến hình ấy to độ bằng một phần mười của chiếc chiến hạm, và đóng máy ấy chỉ tốn bằng tiền đóng hai cái xe tank mà thôi.

Mùa xuân vừa qua, ông Dunninger

THẦY — Ngọc là gì?

TRÒ — Ngọc là... là...

— Là gì? nói mau.

— Ngọc là... cha con a.

được triệu đến Washington để làm thử. Ông làm một chiếc chiến hạm mẫu nhỏ biến lẫn ngay trước mắt các nhà cầm đầu thủy quân, và các vị này tất nhiên nghĩ đến cách dùng phép ấy trong chiến tranh. Các thủy kỹ sư đang nghiên cứu cách đặt máy ấy trên chiến hạm lớn, nhưng nhà quý thuật quả quyết rằng có thể làm được lắm. Ông bảo chúng tôi rằng cái phương pháp của ông hòa hợp những «trò quý thuật» hoàn toàn và khó khăn nhất vẫn dùng trên sân trò; và ông thêm: «tôi muốn nói rõ cho các ông biết rằng sẽ không dùng đến các thứ phép.»

Phương pháp của ông cũng có thể thực hành đối với những đạo bộ binh được; những binh lính không thể làm thành vô hình được, nhưng có thể làm cho họ hiện ra cách xa chỗ thực của họ đứng, như vậy cũng đủ đủ làm rồi.

(The New Yorker)

Nữ thánh Rita cử động trong quan tài

CÁC nhà bác học nói rằng một thầy người chết không cứ gì nằm yên. Cascia là một tỉnh nhỏ bên nước Ý, có rất nhiều con chiên đến chiêm ngưỡng cái quan tài của nữ thánh Rita hay là Rite. Vậy mà, gần một phần tư thế kỷ

LẬT

nay, người ta nhận thấy rằng thi thể nữ thánh tự nhiên xê dịch nhiều lần, — người ta nhận được là nhờ có miếng kính dày phía trên áo quan.

Không những bằng cứ về lời nói có thể tin được của những bà sở trông coi áo quan, mà bằng cứ về nhiều ảnh chụp, và một vài điều nhận xét về hình thể khác nữa, người ta có thể chắc rằng trong cái áo quan không có ai dám đụng tới ấy, thi thể của nữ thánh Rita nhiều lần xê dịch. Sự đó cũng không thể lấy cớ một trận động đất mà giải nghĩa được, vì nếu động đất thì các vật khác tất nhiên cũng sẽ bị di chuyển.

Từ năm 1908, là năm mà lần đầu người ta khám phá ra được sự di chuyển kỳ lạ ấy, các nhà cầm quyền trong Đạo và các nhà chức trách đã dùng hết cách rất cần thận để chứng nhân sự di chuyển của thi thể thánh Rita, di chuyển trong một khoảng dài 21 phân tây.

Các nhà bác học giải rằng không có sự gì lạ lùng trong việc xê dịch ấy cả. Có hai nguyên cớ có thể nhận được :

1.— Do ảnh hưởng của thời gian, một phần trong bộ xương nào đó có thể mục tan ra như bụi, khiến những bộ xương khác ở chung quanh chắc hơn bị sụt xuống, và làm cho thi thể cũng chuyển động theo.

2.— Có những vi trùng, những sinh trùng làm ruộng nát, từ trước vẫn bị lìm đi, nay nhờ những trường hợp ẩm nóng tiện lợi, đã sinh sản ra khiến có một sức nặng mới đã làm mất cái thăng bằng của thi thể.

Chúng ta nên biết rằng các nhà cầm quyền trong Đạo không bao giờ kể đến những sự xê dịch ấy để khuyến khích lòng mộ đạo, và Tòa Thánh hơn nữa, bao giờ cũng khuyến các người đến xem nên bằng sự chiêm ngưỡng của mình vào cái gương những đức tính trong đời của nữ thánh Rita.

(A. V.)

NỤ CƯỜI NƯỚC NGOÀI

Băng trí

Một chàng trai trẻ đang trí viết thư cho một cô gái :

— Em Hồng, hôm qua anh có hỏi em có bằng lòng lấy anh không, nhưng anh quên không nhớ rằng em trả lời không hay có.

Cô gái cũng đang trí, viết thư trả lời :

— Bức thư của anh khiến em vui mừng quá. Vì hôm qua em có nhớ trả lời rằng có bằng lòng lấy, nhưng không nhớ rằng đã nói với ai.

Lại đang trí

Buổi tối. Hai vợ chồng một kép hát cùng đang trí như nhau, đang ngồi trong nhà nghe vô-tuyến-điện. Bỗng có tiếng chân người. Chỉ vợ hoảng hốt :

— Chết chửa ! nhà tôi đã về !
Anh chồng cũ g vội vàng nhảy qua cửa sổ chạy.

NGÀY NAY

NÓI CHUYÊN

L. T. — Đánh giấy thép một chữ mấy xu, ông ?
— Bốn xu.

L. T. — Chà ! đắt, thế tôi đánh « giầy gai » vậy !

Lê Cảnh Hanoi — Vợ chồng đều sinh ở Hà Nội hay Hải Phòng, nhưng vì công việc phải ở các tỉnh, khi sinh con khai ngay ở tỉnh ấy, và khai vào sổ sinh của họ lại ta giữ. Như thế những đứa trẻ sẽ không được hưởng luật tày như cha mẹ chúng. Nhiều người hỏi, tôi chỉ biết bảo là khi khai sinh thì phải khai vào sổ sinh của người Pháp, để ở tòa Sứ hoặc tòa Đốc lý. Còn như những trẻ đã khai ở sổ ta rồi, sau muốn đổi lại để được quyền theo luật tày như cha mẹ chúng, thì tôi phải làm thế nào, và phải có đơn xin ở sứ thay cho, hay phải có tòa án xử thay. Phải làm cách nào ?

— Ông làm. Người nào sinh ra ở Hà Nội hay một nhượng địa khác không phải là được hưởng hoàn toàn theo luật tày, vì người ấy không phải là công dân Pháp (citoyen français) mà chỉ là thuộc dân Pháp (sujet français). Còn con cái những người ấy đẻ ở các tỉnh, thì theo luật hiện giờ, vẫn chỉ là dân Annam được bảo hộ (protégé français) như những đứa trẻ khác đẻ ở các tỉnh. Kể như vậy luật cũng chưa được hoàn toàn lắm, vì cha theo luật này, con lại theo luật kia thì nó không ra sao cả, nhưng muốn cho luật ở nước ta hoàn toàn, điều cần nhất là phải hợp nhất các luật lệ phản trái nhau đã.

Mme Lam Nguyệt Hanoi — 1) Sao biết được giá thuê nhà ngày 1-1-30 nếu chủ nhà không cho biết. Nhà một lam năm ngoài thì theo giá cho thuê nào mà tăng 18% ? Nếu chủ nhà không chịu giảm giá, để phò bằng cách nào ?

— Nên hỏi những người thuê nhà trước mình, nếu chủ nhà không cho biết giá nhà ngày 1-1-30.

Nếu nhà mới làm năm ngoài, thì người ta tính theo giá thuê một nhà tương tự để định số tăng 18%.

Nếu chủ nhà tăng quá số định mà không chịu giảm giá thì chỉ còn một việc là đi kiện. (Xem báo N. N. số 194 ngày 30-12-39 đã nói về việc này).

2) Như ở hạng tàu nào tàu ngầm không thể hoạt động ? Luật quốc tế về chiến tranh bằng tàu ngầm ?

— Theo luật Quốc-tế, tàu ngầm có thể đánh đắm được mọi chiến hạm của bên địch. Còn tàu buôn của bên địch, tàu ngầm phải báo trước cho biết rồi mới đánh đắm được.

Tàu buôn của nước trung lập, lẽ tự nhiên là không có quyền đánh đắm, chỉ có quyền khám xét xem có chở hàng lậu mà thôi.

Y. S. Hanoi — Người con gái có quyền bỏ nhà theo người con trai không ? Pháp luật Pháp và Nam sẽ can thiệp thế nào ?

— Người con gái mới 18 tuổi không có quyền bỏ nhà theo trai, dẫu theo luật Pháp hay luật Nam cũng vậy.

Pháp luật Pháp hay Nam, nếu việc ấy xảy ra, sẽ can thiệp bằng cách buộc người con trai vào tội dụ gái vị thành niên và bắt người con gái giao trả lại cho bố mẹ cô ta.

Dieu Minh Tourane — 1) Các tòa án Tây có chức assesseur có phải là dự thẩm không ? Và hạng người nào được chức assesseur. Người thay mặt cho dân, hay người nhà nước được chức ấy.

— Không phải tòa án tây nào cũng có assesseur, mà chỉ có tòa án Đại hình thôi.

Những người ấy gọi là bồi thẩm (chứ không là dự thẩm), và là những người chọn bằng cách rút thăm trong một số dân có tài sản trong hạt (notables).

2) Người con gái nhận thư của người con trai, do cha mẹ đưa (đã xem trước) gọi ý nói : gâu. Nhưng người con gái không trả lời vì gia đình quá nghiêm, như thế có thể gọi không biết phép xã giao lịch sự không ?

— Sao lại gọi là không biết xã giao và thiếu lịch sự được ? Người ta có

phải bắt buộc trả lời thư của bất cứ ai đâu ? Dù là thư tình cũng vậy, hay nhất là thư tình. Nếu người con gái có bằng lòng mà vì gia đình nghiêm không trả lời được, thì có ấy cũng không đáng trách.

Bình Yên Phú thọ — 1) Tôi có nhà cho một người Tàu thuê. Bây giờ tôi không muốn cho thuê nữa, hai bên đã cãi nhau. Nhưng tôi bị bà tôi ngăn cản. Vậy tôi nên xử trí thế nào cho vừa lòng bà tôi và người Tàu phải đi.

— Nếu cho thuê nhà có giấy hợp đồng và trong một hạn bao nhiêu đó thì chưa hết hạn không thể đòi lại nhà được. Nếu không có giấy hợp đồng nghĩa là chỉ cho thuê từng tháng một thì phải báo trước cho người thuê biết trước một tháng. Ở Hanoi hay Hải Phòng thì khó lòng đòi lại nhà cho thuê được trừ khi đòi lại để ở hay cho con cái ở, như thế cũng phải báo trước ba tháng. Hoặc để chữa lại nhà cũng vậy. Còn các tỉnh lệ nhỏ không phải là thành phố nhượng địa thì chưa bắt buộc theo nghị định mới về việc thuê nhà và cho thuê nhà.

Nhưng nếu bà ông ngăn cản thì có lẽ bà ông ngăn cản có lý đấy, ông thử nghĩ kỹ lại xem có nên nghe theo không, vì bỗng dưng sao lại đòi nhà về không cho người ta thuê nữa, dù người ta là người Tàu hay người Annam cũng vậy. Còn chuyện cãi cọ nhau lại là chuyện khác.

2) Muốn mở trên Hanoi một lớp dạy học trẻ đi thi Cepti hay Depsi (par groupe de cinq) có cần phải xin phép không. Nếu có thì phải xin phép những ai ?

— Dạy năm người thì không phải xin phép, nhưng năm người ấy phải là con cháu trong nhà. Hoặc giả ông đến nhà một người nào để dạy con cháu người ta, thì cũng vẫn được. Còn dạy từng lớp (nghĩa là nhiều lớp) năm người thì phải xin phép. Xin phép nhà học chánh.

D. T. C. Thái-bình — Con Gai 26 tuổi chưa vợ, nay bị bệnh « ăn chậm tiêu » đã hai năm, uống đủ các thứ thuốc của các thầy ta, tây ở Hà Nội không khỏi. Sau tôi đến đốc tờ Rog des Barres chữa điện về (không chụp ảnh), và đến đốc tờ Đoàn Văn Thư chuyên chữa dạ dày, tôi dùng thuốc mỗi nơi độ một tháng đều vô hiệu. Nay tôi lại định « chữa điện chụp ảnh » để chữa bệnh cho rõ ràng hơn. Vậy có nên theo nữa không ? Hay nên chữa cách nào. Nếu chữa điện nên chữa ở đâu hay giá ?

(Xem tiếp trang 12)

NGÀY TỰU TRƯỜNG

NAM - NỮ HỌC - SINH

đừng quên tìm ở các hiệu sách quen KHÁP TRONG NAM NGOÀI BẮC

HAI THỨ VỜ

SHIRLEY TEMPLE

BLANCHE NEIGE

Làm tại nhà máy Ngọc Xuân
28 rue Richaud (Đoàn số Ánh Sáng) — HANOI

Giấy tối trắng kẻ máy răng tày, nét thanh và đều. Tranh bia mỹ thuật. Đủ các hàng 50, 60, 120 trang. Đủ các thứ kẻ travers, carreau, double ligne.

BƯ'Ó'M

(Tiếp theo)

Vì không cần gì nữa, anh đã tự ý phá hủy đời anh. Anh bỏ học và có bao nhiêu tiền anh đem phung phí hết trong các cuộc vui. Anh có thích gì đâu ! nhưng không lẽ cứ chịu ngồi đấy đợi cái chết đến. Ngôi yên cũng không thể được. Anh chỉ có một thân một mình, anh không biết lấy ai để an ủi. Có em, có mình em thôi, nhưng lại phải xa em ra, cố làm cho em ghét anh.

« Bây giờ anh mới thấy chơi bời liêu lĩnh như vậy là vô lý, là đại dột vô cùng. Nhưng hồi đó, biết mình chắc chết nên công việc ấy tự nhiên lắm. Phải thế, không thể khác được. Chơi bời đủ mọi cách nhưng anh chỉ thấy chán nản, thấy đau khổ. Đến nỗi về sau anh lại mong cái chết đến, đến thật mau để anh khỏi phải chịu khổ như thế mãi. Giá mà không có em ! Không có em anh sẽ không còn tiếc gì đời nữa, coi cái chết nhẹ như không. Nhưng tại sao vậy, bây giờ anh cũng chưa đoán ra, lại sao em lại đến với anh, hôm đó. Em yêu anh nhưng em cũng thương nữa ; cũng có lúc anh lại thấy hy vọng trở lại vì em, nhờ em. Nhưng đâu em muốn thế nào đi nữa cũng không thể cưỡng lại số trời, chữa khỏi được một người thế nào cũng chết.

« Em Thu ơi ! Tội của anh bắt đầu từ đây và xin em tha lỗi cho anh. Anh lừa dối em, anh đã lừa dối em một cách khốn nạn. Anh tự xét không còn xứng đáng với tình yêu của em nữa, nhưng anh yêu em quá — yêu quá lắm — nên anh không dám nói ngay sự thực cho em biết. Anh giấu em và dùng em — phải, anh đã dùng em — để khuấy khuấy những ngày còn sống thừa ; anh khốn nạn đến nỗi cứ cố nuôi lấy tình yêu của em để được chút sung sướng, vớt vát lại đôi chút lạc thú ở đời, cũng như trước kia anh dùng những gái nhảy, à đào, gái giang hồ để mua vui trước khi từ già cõi đời. Xin lỗi em, xin lỗi em Thu, người mà anh đã yêu nhất trên đời mà anh biết chắc sẽ yêu mãi mãi đến muôn vàn năm ».

Viết đến đây, Trương nhếch mép mỉm cười ; chàng chép miệng « hà » một tiếng rồi viết tiếp :

« Thu tha lỗi cho anh, anh đã khổ quá rồi. Yêu em đến như thế mà không thể sống ở đời để thờ phụng em được. Em ơi, em có biết không, viết đến đây anh thấy nước mắt cứ dàn ra, anh khóc cho tình yêu của anh với em, đáng lẽ... »

Thực tình, Trương cũng thấy thồn thức khi viết mấy giòng chữ ấy, nhưng không đến

nỗi nước mắt cứ dàn ra như chàng viết trong thư, Trương nhớ đến truyện Madame Bovary và anh chàng nhân tình của bà Bovary lấy nước rửa vào bức thư giả vờ như mình đã khóc. Chàng nhớ lại khi đọc đến đoạn ấy — hồi đó Trương còn đi học — chàng rất dỗi ghê sợ cho lòng quý quyết của người đời và thấy rờn rợn ngược đũa cho sự giả dối của anh chàng. Trương nghĩ nên rửa nước ngay vào câu này, một cách rõ ràng quá, Thu tình ý tất sẽ cho là chàng đã định tâm, đây không phải nước mắt mà chỉ là nước lã hay nước bọt. Thu sẽ sinh nghi và việc của chàng sẽ hỏng mất. Lát nữa, ở một câu khác chàng sẽ rửa mấy giọt nước, như thế tự nhiên hơn. Trương viết tiếp :

« Nhắc lại làm gì nữa chỉ thêm đau lòng. Nhắc làm gì nữa những cái vui sướng của anh khi được gần em, cái hôm ở chùa Thầy nữa, em còn nhớ không, em Thu. Nhưng rồi anh phải xa em, phải xuống Hải-phong kiếm việc làm. Anh nghĩ không sống được bao lâu nữa nên việc làm đối với anh nặng nhọc quá. Lúc nào anh cũng chỉ muốn được gần em, được chết bên em. Thế là xảy ra việc đáng tiếc ấy. Đáng tiếc đối với bây giờ chứ độ ấy, anh còn cần gì. Được, anh sẽ trả lại tiền họ, lên Hanoi với em. Thưa, anh sẽ chịu ngồi tù và đợi cái chết đến. Nếu em ghét anh ư ? Càng hay, vì anh chỉ mong thế để em khỏi đau khổ khi biết tin anh chết. Nhưng anh biết rằng em vẫn yêu anh. Thế mà bây giờ... anh vẫn hãy còn sống, có lẽ sống lâu như mọi người khác. Thầy thuốc đã bảo cho anh biết rằng bệnh anh tự nhiên khỏi hẳn. Chính thầy thuốc cũng không ngờ, không hiểu tại sao lại có sự lạ lùng ấy. Vì anh khỏi hẳn nên mới có bức thư này gửi cho em... »

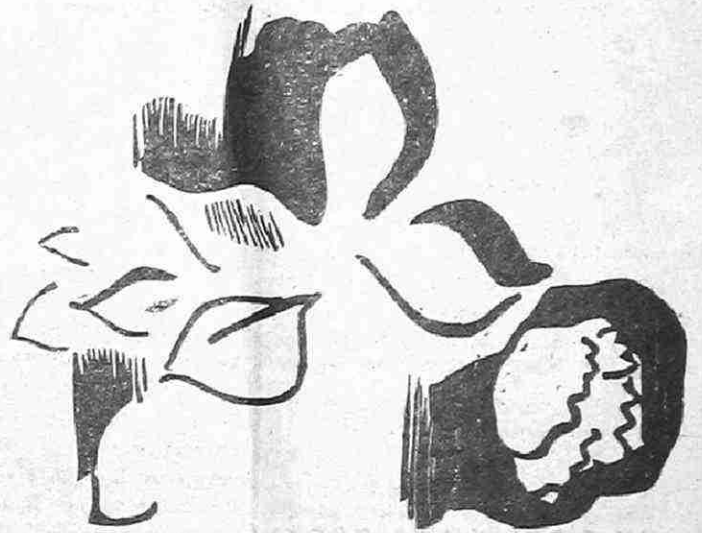
Trương ngừng lại ; chàng nghĩ thầm rằng Thu đọc đến đây chắc hoảng hốt tưởng mình sẽ lấy Thu làm vợ. Không thể thế được, cái đó đã cố nhiên rồi nhưng trong thâm tâm chàng cũng không thấy thích lắm. Xuất đời ở với Thu, lúc nào cũng gắng sức để cho xứng đáng với tình yêu của Thu, gắng sức yêu, cố mà yêu để cho khỏi thẹn với tấm ái tình cao quý, vẫn dính dính từ trước đến giờ, Trương thấy trước rằng một đời sống như thế khó khăn quá, chật vật quá ».

Trương đọc lại bức thư từ đầu ; chàng ngạc nhiên thấy bức thư đúng như hệt, sự

thực tuy không một lúc nào chàng thấy mình thành thực cả.

Bên cạnh có tiếng hát ru con từng đoạn đứt khúc, rời rạc. Trương vừa lắng tai nghe vừa viết :

« Bây giờ anh khỏi hẳn rồi, nhưng anh tự xét không còn xứng đáng với em nữa. Em đừng cãi. Anh thấy thế lắm, đó là một điều nhất định rồi. Em ở trên cao, như một nàng tiên trong sạch đứng trong vùng ánh sáng không vẩn chút bụi. Còn anh ? nói làm gì nữa ! Anh đã sa ngã xuống vùng bùn lầy đen tối, nhem nhuốc, anh khỏi rồi, không sợ chết nữa, nhưng bây giờ chỉ có một cách chết, có một cách tự huỷ thân đi mới thực là biết yêu em, biết tự trọng, biết quý em. Đã có lúc, có nhiều lần anh nghĩ đến kế ấy

nhưng anh thấy nó hèn nhất quá. »

Trương lại mỉm cười khi hạ bút viết hai chữ « hèn nhất », vì chính chàng hèn nhất nên mới kinh không dám thi hành kế đó. Trương không hiểu anh chàng nào đã cho tự tử là hèn nhất ; anh chàng ấy không hiểu một tí gì về tâm lý.

— Thư cho anh chàng ấy vào một trường hợp cần đến tự-tử anh ấy mới biết thân. Trương đề ý nghĩ đi loanh quanh :

— Các nhà luân lý học ở nhà trường dạy người ta : tự-tử là hèn nhất để mong người ta đừng tự-tử, thực là những anh chàng ngốc. Cứ bảo người ta tự tử là anh hùng cũng chẳng ai muốn anh hùng làm gì, mà cũng chẳng một người nào không tự tử chỉ vì sợ mình là hèn nhất cả.

Trương viết tiếp :

« Em Thu, chỉ còn một cách là đi xa. Anh sẽ đi thật xa không cho em biết ở đâu, và sẽ không bao giờ trông thấy mặt em nữa. Xin em quên anh đi ; thật em thương anh thì

TRĂNG

chỉ có một cách ấy là hơn cả. Cái vui ở đời của anh có lẽ là không bao lâu nữa, ở chốn xa xôi anh được tin em lập gia đình.»

Nghĩ đến việc dự định, Trương rùng mình, rùng rờ nhìn ngọn đèn hoa kỳ. Chàng háy trước mắt loe ra từng vòng tròn ánh sáng xanh đỏ.

« Anh được biết em sung sướng thế là anh sung sướng. Anh không ao ước gì hơn nữa. Không được cái hạnh phúc lấy em làm vợ thì anh xin em cái quyền yêu em như thế vậy. Anh đã nghĩ mãi, chỉ có cách ấy là hơn cả. Xin em đừng buồn phiền vì sự thực thế nào em đã biết. Em nên biết nhìn rõ sự thực em đừng liều. Không phải thế là không yêu nhau đâu... chính thế mới là yêu, thực là biết yêu nhau. Em nghe anh đấy. Anh yêu em đến như thế nào, em đã biết rồi; anh dựa vào đấy để tự cho mình có quyền đối với em, bắt em phải nghe theo.

« Anh đã sửa soạn sẵn sàng cả rồi. Độ ít bữa nữa, anh sẽ đi. Trước khi đi anh xin em ban cho anh một điều, như ban cho một người hấp hối chết. Trước khi không bao giờ còn được gặp em nữa, anh muốn gặp em lần cuối cùng, được trông thấy em, được nói chuyện với em. Hoặc...

Trương ngừng lại ngẫm nghĩ:

— Chỗ này phải khéo lắm mới được.

« ... về chơi chùa Láng hoặc nếu sợ gặp người quen thì ta đi đến cảnh nào xa hơn, hoặc vào một hiệu cà phê nào nói chuyện, tùy liệu sau, nhưng gặp nhau ở nơi cảnh đẹp, ngoài ánh sáng mặt trời có lẽ thích hơn ».

Trương định tâm nếu Thu nhận lời, chàng sẽ dùng số tiền còn lại thuê ô tô đưa Thu về mạn Đông-triều. Tại sao lại mạn Đông-triều chàng cũng không rõ. Chàng nhớ lại đã lâu lắm chàng có đi qua đây một lần và từ đó không bao giờ trở lại nữa. Miền ấy đối với chàng có vẻ một miền xa xôi để chàng quên hết những việc cũ, quên hết trong tay Thu trước khi từ giá cõi đời. Đi qua bến đò Đông-triều, nước trong và phẳng, nhìn về phía xa có một dãy đồi chạy dài theo ven sông. Trên đồi có một rừng thông rất rộng mà có lẽ khách du lịch Hà-nội ít người đã đặt chân tới.

Trong bức thư Trương có ý viết một cách rất mập mờ về chỗ đi chơi để Thu không nghi ngờ là chàng định tâm sửa soạn từ trước. Chắc chắn là thế nào Thu cũng nhận

lời đầu Thu không còn yêu chàng nữa.

— Còn gì hơn? Chỉ một lần này thôi là thoát khỏi hẳn cái anh chàng kỳ quái và bần tiện ấy. Ta liệu tỏ rất khéo cho Thu biết rằng nếu Thu từ chối, Thu sẽ bị ta quấy rầy một cách khó chịu vô cùng. Thu cũng không sợ ta xúc phạm đến vì một là từ trước đến nay ta vẫn rất kính trọng Thu, hai là đi chơi ở một nơi như chùa Láng chẳng hạn, thì còn có gì sợ hãi, cho dầu Thu vẫn nghĩ là ta có tà tâm.

Chàng viết tiếp:

— « Hôm sau anh sẽ đợi em trả lời. Không khó gì cả. Tối mai đúng chín giờ anh sẽ đến nhìn cửa buồng em. Nếu đóng cả hai cánh là em từ chối. Nếu em nhận lời thì em đóng một bên cánh cửa và mở một bên. Em nhớ thắp đèn sáng trong buồng. Ngày thường em búi tóc thì hôm đó em vấn tóc trần và nhớ đeo kính đen để người ta khỏi nhận ra em. Đúng tám giờ sáng hôm thứ tư em đến phố anh ở, phố này vắng lắm. Anh sẽ đợi em ở đấy và muốn cho kín đáo, có ô tô đưa chúng ta đi chơi ».

Trương loay hoay vẽ sang bên cạnh lối đi đến phố chàng ở, vì chàng cũng nhân tiện muốn cho Thu biết chỗ chàng ở để phòng xa.

« Em biết cho rằng anh phải phỏng đợi em trả lời lắm đấy. Chàng có lẽ em lại từ chối một việc cỡ con này, từ chối anh, người đã yêu em hơn hết cả mọi sự trên đời, giờ phải tự ý xa em và chỉ còn dám xin em có một cái ơn huệ cuối cùng này thôi. Nếu em từ chối thì khó lòng anh đi được, khó lòng anh sống được nữa. Mong em đến, em Thu, em đến để giúp anh có can đảm xa em; cái kỷ niệm cuối cùng ấy sẽ an ủi anh mãi mãi và sẽ như tia ánh sáng ấm áp chiếu vào cuộc đời lạnh lẽo của anh sau này.

« Không phải lỗi ở em, vì em, vì có em sống ở trên đời, vì sự tình cờ run rủi cho anh gặp em

nên anh mới đau khổ đến đời này, đau khổ mà sung sướng. Dầu sao, anh cũng cảm ơn em, cảm ơn em đã cho anh biết thế nào là tình yêu, như người tin đạo cảm ơn Chúa đã bắt mình chịu đau khổ.

« Xa em, anh vẫn thờ phụng em ở trong lòng.

Người đã được cái diễm phúc em thương đến ».

Trương ký tên rồi dùng tay vào chén nước trên bàn rồi rớt vào quăng dưới bức thư. Chàng lấy tay áo thấm qua cho nước làm hoen nhòe mấy chữ.

Trương không buồn đọc lại bức thư, tắt đèn nằm yên đợi giấc ngủ đến. Nhà bên cạnh hôm nay cũng tắt đèn sớm, chắc là không có khách. Một lúc sau lại có tiếng hát rơi rạc và buồn thiu:

Sán lai cách mấy nắng mưa
Có khi gốc tử đã vừa người ôm.
Buồn trông cửa bể chiều hôm...

Tiếng người chông gắt:

— Hát buồn bỏ mẹ. Thôi im đi cho người ta ngủ.

Trương mỉm cười; tấn kịch nhỏ ấy đủ diễn hết cả nỗi buồn của đời vợ chồng xa xứ, một đêm vắng khách, cùng đương nằm không ngủ được vì nhớ quê hương.

Trương nhớ lại ban chiều đi qua nhà chóp bóng thấy có tên Spencer Tracy, hôm nọ chàng làm vì đã cho « họ » giống Robert Tracy. Chàng nghĩ loanh quanh để khỏi bận tâm đến bức thư nữa và sau cùng ngủ đi lúc nào không biết.

(Còn nữa)

Nhật-Linh

ĐỜI NAY XUẤT BẢN

VỠ' LÒNG

của đồ đức thu

ĐÃ
CÓ
BẢN

Giá 0p50
Giấy Dó
1p20

VUI CƯỜI

Của T. Sơn

Đi học

THẦY GIÁO — Người đi học thì thế nào? Hai!

HAI — Người đi học thì biết đọc, biết viết, biết tính toán, biết luận thường đạo lý.

T. G. — Giỏi! Ngồi xuống. — Còn người không đi học thì thế nào? Sáu?

SÁU — Còn người không đi học thì ở nhà à.

T. G. — ...!!!

Của V. Hưng

Ghờ chơi

THẦY — Anh muốn tôi yêu mến hay muốn tôi ghét?

TRÒ — Dạ, con muốn thầy ghét con.

— ???

— Vì yêu mà thầy cho vọt, thì thầy ghét cho chơi còn hơn.

Trên xe hỏa

— Tôi nói với ông chuyện này, ông đừng thổ lộ cho ai biết nhé: « Tôi vừa vượt ngục xong ».

MẬT THẨM — Thế thì ông đưa tay tôi xích lại, giải về sở. Gớm, lung mãi!

Của N. Fan

Có rẻ hơn không?

Ông Ba vào trả tiền học cho con đang học năm thứ nhất trường Khải Định. Ông hỏi người thu tiền:

— Thưa ông, nếu tôi là cả năm tiền học cho con tôi, ông có lính rẻ hơn không?

Của D. H. Thế

Thí nghiệm

Bình đang ăn cơm, bỗng trượt tay đánh rơi vỡ cái chén. Mẹ Bình liền hỏi:

— Chừa bệnh cần phải tỉnh táo mà theo và có tin nhiệm ở thầy thuốc. Minh đâu đã dây má đến chữa ở một nhà chuyên môn chữa bệnh đau dây là phải làm rồi! Còn chiếu điện thì giá cũng chẳng đắt gì, ở nhà thầy thuốc chuyên chữa đau dây tất cũng có.

Nguyễn Hữu Bản Hanoi — Tôi gặp một cô mà có đó cũng gặp tôi. Một người bạn cũ cũng yêu cô đó nhưng không được cô yêu lại. Song tôi lại được cô yêu vì ta bằng lòng gả cho. Vậy tôi có nên theo đuổi công cuộc của tôi hay nên bỏ dở vì tình bằng hữu. Bạn tôi hiện cũng chưa biết tôi cùng yêu mà lại được yêu nữa. Bỏ thì tôi tiếc và mang lỗi cũng có đó. Mà cứ hỏi thì tôi lại mang lỗi với bạn. Vậy nên xử trí ra sao?

— Nghĩa là một cuộc xung đột của tình bạn và tình vợ! Ông muốn giải quyết một cách đẹp đẽ theo như trong các tiểu thuyết chăng? Vì nếu ông có yêu cô đó thật, yêu thật là yêu, thì không bao giờ ông nghĩ đến sự nhường cho ai cả, người ấy dù là bạn thân đi nữa! Có đó yêu ông chứ có yêu bạn ông đâu mà sự mang lỗi với bạn ông? Giải quyết việc này ông chỉ hỏi lòng ông là hơn cả.

— Tại sao con làm vỡ như thế?
— Dạ, tại con muốn thử nghiệm xem bao nhiêu miếng mới ráp thành cái chén.

Lý sự

Một anh hàng bánh thấy anh hàng thịt bao giờ bán cho mình một ki-lô thịt cũng thiếu, mới tới cửa quan kiện. Quan gọi anh hàng thịt đến hỏi:

— Sao anh buôn bán ăn gian thế? Bao giờ anh bán anh có cân hẳn hoi không?

— Dạ có! Bao giờ con bán cho anh một ki-lô thịt, con để trên cân, bên này một ki-lô thịt, bên kia một ki-lô bánh của anh bán cho con, nếu hai bên bằng nhau thì dù một ki-lô chó có thiếu đâu.

— Tôi chán đời quá! chỉ muốn chết cho quên hết sự đời.

— Ấy, anh còn nợ tôi hai chục, anh mà quên thì nguy quá.

NHÂN XÉT NHỎ CON ĐƯỜNG

của THANH-TĨNH

CON ĐƯỜNG lan dài và đi rộng quá. Không ai biết nó bắt đầu từ nơi nào và sẽ hết ở đâu. Con đường dễ lùng phục và biết tìm nhau để kết thành một mối liên thân chặt chẽ. Chạy rẽ bốn bề và lẩn mác nhiều nơi, con đường biết trở về với con đường chính. Chúng treó lộn, giao hòa khéo léo và khôn ngoan đến như một sợi tơ vô không phành được mũi. Và đường làng, đường núi hay đường sông đều chạy tìm nhau loanh quanh và rời rít. Một nước to rộng đến đâu cũng chỉ được một con đường lan ra cùng ngã. Và trên khoảng lục địa người ta có thể nói chắc chắn chỉ một đường đã chấp nối chạy muôn phương.

Rồi bên kia hải đảo, một con đường đi cùng nẻo, tự nhiên đến chết trên một bãi biển rộng mênh mông. Bên này trời, trên một bãi biển đối phương, nhiều con đường khác chạy ra chèo, nhưng không tìm được bạn. Nước đi hải vô tình đã cắt rẽ muốn đường đi và trên bờ biển, nhiều con đường đang bơ vơ nhìn nhau qua lớp sương mù và sóng gió.

Nếu không có đường đi qua biển thì đã có cầu vượt ngang sông. Cầu chỉ là con đường chổng trên mặt nước. Chuyển độ ngang là con đường biết nổi trên dòng sông. Và ở sông quê nơi nào nước cạn, con đường làng lại nằm lặng dưới đáy ph ượng xanh.

Con đường trông oai hùng khi thăng vượn lên núi và nhẹ nhàng khi phóng mạnh qua sông. Đường có đủ hạng, biến đủ màu, nối tiếp từ một kinh đô oai hùng đến một tỉnh xép, liên lạc từ một lâu đài đồ sộ đến một túp lều tranh. Lòng người thường đoạn đường nhau nhưng con đường vẫn nối tiếp muôn gia đình thành một.

Muốn việc trong nước sẽ không thành, nếu con đường không được trống nom trước nhất. Thời bình, chiến cũng như buổi hòa bình, đường là dòng huyết quản của một nước văn minh hay giàu mạnh. Quả tim ở đây là kinh đô.

Đường còn là bài học hay cho người nào biết đọc. Đi nhiều đường cũng như đọc nhiều sách, kiến thức sẽ dồi dào, tâm hồn sẽ mở rộng. Đường là một quyển sách sống, muốn việc đều phở bày rõ ràng và trong sáng. Được giàn về kinh nghiệm nhờ ở đường nhiều hơn ở học vấn. Đường là đời. Sách chỉ là chuyện đường chép lại.

Quán ở bên đường, và nhà, và chợ và sông toàn là chương hay mục của sách đời trang trải. Và trên gian có bao nhiêu đường, quyển sách ấy có bấy nhiêu trang. Người đi là người đang học.

Người ta thường được yên tâm lúc đi trên con đường cái chạy thẳng một mình. Nếu đến một nơi thấy dòng đường chính rẽ chạy thêm nhiều nơi, người ta đã bàng hoàng lo sợ. Khách bộ hành cảm thấy mình chưa biết được cùng phương.

Trông con đường đang vươn mình trước mặt, người ta tưởng thấy nó đang há hốc ngáp dài. Nhưng lũ hành tri chí còn muốn bước năm châu.

Đường trong đêm tối, đường giữa ban ngày, đầu đường vẫn mình, cuối đường mọi rợ, đường làm trong sương, đường đậm trong tuyết, qua mỗi đoạn đường, lũ khách thấy sống một đời thêm.

Người vắng đi ít lúc tự nhiên cảm thấy nhớ đường dạt dào và tha thiết. Và con đường cần dài muốn dài, buổi thu về, cũng nhớ bước chậm chạp của khách tha phương.

Rồi năm năm cứ mùa thu đến, muôn hàng cây lại thả lá vàng ấp lạnh cho dặm đường xa.

Và này hãy lắng!
Ai có nghe không tiếng gọi của đường trong điệu nhạc lá thoảng chiều sương?

THANH-TĨNH

N. N. noi chuyện

(Tiếp theo trang 74)

Nguyễn Đình Bảo-an — 1.) Vì sao gà đẻ lại cục tác choang cả tai, rợn não quá. Trước khi đẻ và sau khi đẻ xong, cả đến gà trống cũng choang choang hùa theo. Có cách gì làm cho nó im đi không?

— Có lẽ nó đẻ đau nên nó kêu. Con gà trống kêu theo thì có lẽ là vì mình đâm. Có cách gì? Giản dị nhất là đừng nuôi gà đẻ.

2.) Nhiều lần tôi thấy việc tôi đang làm giống hết việc đã xảy ra, từng lời nói, từng cử chỉ. Nhưng kỳ thực chưa bao giờ làm như thế cả. Đây một thiên năng đặc biệt của tôi, hay cũng có nhiều người cảm thấy như thế?

— Rất có nhiều người cảm thấy như thế, hay ai ai cũng thường cảm thấy như thế. Có khi mình nói một câu rồi mình cảm thấy câu ấy mình đã một lần nói và ở trong cùng một trường hợp, cùng một hoàn cảnh. Hơn thế, có khi đương ngồi ở một phòng khách lạ, mình mới tới lần đầu tiên, bỗng mình cảm thấy có một hôm không nhớ hôm nào mình đã đến đây, đã ngồi ở chỗ

này, các vật bày chung quanh không đáng suy suyển một chút. Nếu ông có một thiên năng đặc biệt như ông tưởng, thì cái thiên năng đặc biệt ấy chẳng qua cũng chỉ là cái trí nhớ tiềm tàng, hay cái tiềm giác của ông mà thôi. Tiềm giác của ông đã ghi dần dần những cái mắt thấy tai nghe mà không để cho ông biết, nay trí nhớ tiềm tàng của ông bỗng chấp mảnh và chấp rất mau những cái mắt đã thấy, tai đã nghe mà phòng khách lạ kia đều có. Hai cảnh trong, hai bức tranh ăn khớp vào nhau và ông vụt thấy cái cảnh này là một cảnh quen thuộc của ông, tuy nó rất mới lạ đối với ông.

Nếu ông đã học khoa tâm lý rồi thì chắc ông sẽ không cho đó là một thiên năng đặc biệt của ông.

Lê Vi Thái-bình — Người đàn ông còn trẻ, bị bệnh suyễn đã bốn năm năm; tôn công chữa thuốc mà mỗi năm bệnh càng tăng lên. Thuốc ta có hiệu, thuốc tây chỉ được chợp thời. Phải chăng là một bệnh

không chữa rứt được? Nếu có con có truyền bệnh cho con không. Ngoài cách chữa thuốc có thể làm cách gì cho bệnh nhẹ đi. Ăn uống kiêng khem kỹ quá, các thức ăn phải nhiều chất bổ có hại cho người có bệnh không?

— Bệnh hen là một bệnh rất khó chữa, và có khi cũng lâu. Về cách thức chữa thì ông nên đi tìm các thầy thuốc mà hỏi, họ đủ hiểu biết và kinh nghiệm hơn chúng tôi. Chỉ nên kiêng những thức gì có thể khiến cho bệnh tăng lên thôi, còn phải ăn các thức bồi bổ sức khỏe chứ. Kiêng không phải đường là một việc rất hại.

Muốn xây dựng theo Khoa Học và Mỹ-Thuật, lại không tốn phí, các Ngài ở xa gần, hãy đến hay viết thư hỏi:

**Kiên - Trúc - Sư
Từ - Nghệ**

Hanoi - 21 bis Rue Jean Soler
Téléphone 1223
Bao giờ các Ngài cũng được vừa ý.

CÓ CỨNG MỚI DỪNG DẦU GIÓ

Ra ngoài đường

(Tiếp theo)

TA đã rõ bốn phận đáng nhớ của ta lúc ta bỏ nhà ra ngoài phố: đi bên tay phải.

Nhưng đi bên tay phải nào phải là một cái mốc chống đỡ mọi sự nguy hiểm xảy đến một cách bất ngờ.

TAI NẠN CỦA CON ĐƯỜNG

Ta đương ung dung đi bước một, một hòn ngói có thể rơi lúc ấy mới rơi khỏi mái để nhằm chính đầu ta mà rơi xuống. Nếu ta bị đau, ta có thể gọi đội xếp đến, kêu chủ cái nhà có mái ngói quý quái kia ra, để ta bắt đền được: nhà của ông, ông có quyền muốn để nó hư hỏng thế nào mặc ông, chứ ông phải tìm hết cách để nó khỏi làm tôi bị nạn lây.

Một người ăn chuối xong không thấy gì hơn là ném vỏ chuối ra đường. Kê thì tiện cho họ thật, vì ta đi qua có thể dẫm lên trượt chân ngã xòng xoài ra để cho họ được một bữa cười no. Nhưng họ không có phép cười, và nhất là không có phép ném vỏ chuối hay rác rưởi khác ra đường. Vậy trông thấy người vứt vỏ chuối, vỏ cam hay bất cứ đồ vật gì bẩn thỉu ra đường ta có quyền cao có làm âm lên để làm xấu hổ những người chỉ biết tiện việc cho mình thôi.

Đấy là một nỗi khó chịu nữa: trẻ con chơi ở ngoài phố có khi vì tính nghịch, có khi vì vô ý, làm bẩn cát, bùn, đất hay đá

vào đầu, mũi, quần áo của ta. Trẻ con trông có lẽ đáng yêu thật, nhưng ta cũng không có thể quên việc gọi lính cảnh sát lại để họ làm biên bản: chỗ này ta có thể sây da, chỗ kia làm bần bần bần cả áo lột mình.

Lập biên bản như vậy không phải là để phạt trẻ con, vì chúng nó biết gì mà làm nên tội. Nhưng «nó lú đã có chú nó khôn» hay nói đúng hơn, có cha mẹ nó khôn, cha mẹ nó phải trông nom nó và phải chịu trách nhiệm về những hành vi của nó có hại đến người khác.

Thế nghĩa là, trong trường hợp này, họ sẽ phải chịu tiền bồi thường mà chính ta được hưởng thụ.

Các người làm cha mẹ nên lấy đó làm suy nghĩ. Lúc đem con đi đường không nên ngảnh mặt trông trời mà quên cả con đi: nó chạy qua đường mình không biết, lỡ nó bị nạn xe cộ thì chính mình cũng có một phần trách nhiệm vào đấy, không có thể đổ diệt cả lỗi cho người lái xe được.

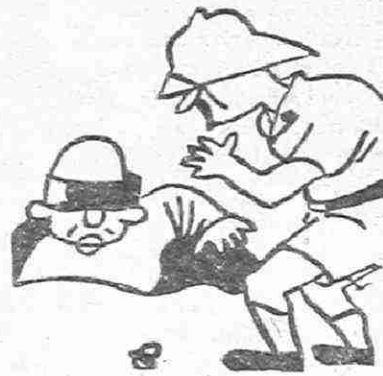
Người mình lại còn cái thói đi xem diêm bình, xem rước sách gì cũng xách con đi, tưởng thế là làm cho nó vui lắm. Sự thật, nó bị ngạt hơi, làm khó chịu cho người chung quanh và có khi bị nạn nữa.

Vậy ta có muốn đi đến những chỗ đông đúc thì cứ việc đi, nên để con ở lại chơi ở những nơi thoáng khí thì hơn.

MẮT ĐỀ ĐẦU ?

Ta đi đường lắm khi được

nghe những lời thanh nhã như thế mà không kịp kêu nữa. Ngay ở hè đường, một người đi qua, trên vai mang một thỏi sắt dài hay một cây tre nghênh ngang hay một đồ vật khác cũng cồng kềnh như thế. Họ dậm ngay vào ta, đã không biết là có lỗi mà lại còn mắng ta không trông nữa ! Những lúc ấy, ta có quyền gọi đội xếp lại để phạt người kia cho sáng mắt ra. Theo luật, những người vác đồ cồng kềnh đi

đường phải cẩn thận đừng để cho đụng chạm đến người khác. Nếu là một cây tre, một đồ vật dài một người không cầm chông ngược lên trời được thì phải có hai người mang, mỗi người cầm một đầu.

Một trường hợp na ná giống thế: ta đi trên hè đường, người đã đóng, mà hàng rau, hàng cá, hàng quà còn ngồn ngang lấp cả lối đi. Ta đã không kêu ca gì thì thôi, bọn bán hàng ấy có thấy ta nhờ dậm phải mớ rau hay đá phải cái mẹt lại còn lên tiếng mắng: «mắt đề đầu ?» nữa. Ta có thể cãi tiếng mắng lại và làm rầm lên. Họ có lỗi, chứ ta không có lỗi gì cả: nếu họ có phép bán hàng trên hè đường, ít ra họ cũng phải để lại một phần ba để chỗ cho ta đi.

TRÊN TRỜI RƠI XUỐNG

Ta đi hóng mát buổi sáng hay buổi chiều, đương hít không-khí mà ta tưởng là trong sạch, bỗng thấy bụi, rác là tả rơi xuống đầu thì chắc là ta nhu mì đến đâu cũng dậm ra cau có, khó chịu. Ta ngẩng lên nhìn mới hay là ở trên gác họ rũ chiếu, hay ném rác rưởi xuống: ta có quyền cau

có to tiếng cự những người vô ý vô tư đến thế.

Rác, bụi hay nước cũng vậy, đầu là nước tưới hoa ở cửa sổ cũng thế. Hoa có thơm thật, nhưng nước tưới hoa có đượm hương thơm rơi xuống đầu người ta cũng hết cả thơm.

NGOÀI ĐƯỜNG BAN ĐÊM

Ban ngày ra đường có thể hứng nước và bụi, ban đêm ta lại có thể mắc vào nạn khác. Trời tối, ta thủng thỉnh đi, bỗng vấp phải cái thùng rác, một đồng gạch hay một đồng đá. Ta có thể ngã và bị thương được. Lúc đó, ta không có thể ngăn ngại gì cả, phải tìm cho được kẻ đã để những đồ vật nguy hiểm ấy ở ngoài đường. Để như vậy luật cấm ngặt, và ai phạm vào bị phạt vì cảnh đã đành, lại còn phải bồi thường cho những người vì chúng mà bị thương nữa.

Cũng lại trời tối. Ta đương đi ngắm sao bỗng rơi ngay vào một cái hố tối om. Để tinh đến đầu mà bị như vậy cũng không nhịn được. Đứng kêu, khóc chửi, rủa: vô ích. Tìm sao được cái người đào hố mà kiện để cho lâu sau họ nghĩ đến người khác hơn một chút. Muốn đào hào, đào hố ở ngoài đường, ai cũng phải xin phép, và nếu có được phép rồi, cũng phải đặt đèn, trăng giấy ở hào hố ấy để cho người đi đêm trông thấy mà tránh. Không làm thế thì phải chịu trách nhiệm về những tai nạn xảy ra.

Chẳng những ban đêm, ban ngày cũng vậy: không ai có quyền khoán những đồ vật ra đầy đường, làm ngăn trở sự đi lại của người khác. Vạn bất đắc dĩ phải khoán ra đường, thì trước hết phải xin phép đã, mà có được phép, thì cũng chỉ được phép để tạm đấy một, hai hôm là cùng, rồi phải tìm cách mà đem đi nơi khác ngay.

Bất như vậy kẻ cũng tàn phien đấy, nhưng cũng phải chịu vậy, vì nếu ai cũng có thể để đồ vật ở ngoài đường, thì chẳng mấy lúc đường cái quan hóa ra một viện bảo tàng.

(Còn nữa)
T. Văn

Đã có bản:

HENRIETTE

Tiêu thuyết của THÂM-GIAO
giá 0p30 cước 0p20

DÀI

một thiên diễm-tình tiêu thuyết
mô-tả cuộc tình-duyên mong
manh của đời yên-rong yêu
nhau, nhưng chẳng ở được với
nhau lâu dài...

MINH-PHƯƠNG xuất bản

Librairie CENTRALE phát hành

60, Boulevard Borgnis Desbordes — HANOI

Thực ra, mẹ già chỉ đã không vô lo như chị tưởng. Trong bốn tối liền, mẹ ra châu chực nhà ông Lý. Nhưng ông Lý và ông Phó mắc việc quan trên phủ. Tối ngày thứ năm, mẹ cuống cuống lên, đến tận bến đò đợi. Mẹ vừa chạy theo ông Lý về, vừa kể lễ sự tình. Ông Lý hện:

— Mai đến!

Mẹ mừng cuống, đem đĩa trầu khô vẫn bụng cò kê vào trút lên coi bà Lý, rồi chạy về báo tin cho con.

Ông Lý bước vào, xúng xính trong áo lương rộng và lẹp kẹp trên đôi dày da. Khuôn mặt phi nộn tươi nở như một cái hoa, mà nhụy là cái mũi đỏ chóc, to lạ lùng và đậm lỗ chỗ như da trái bưởi.

Ông đặt đít ngồi; theo thói quen, ông đập hai bàn chân vào nhau phui bụi, rồi mới đưa lên xếp bàn g trên phần. Đoàn hách dịch h gọi:

— Con mẹ Đổ mồ ròi?

Một người em họ anh Đổ đã đưng chực sẵn, vào buồng nhắc chị ra; chân chị lê xềnh xềnh trên đất. Chị làm cách cố gương mới ngồi lên được ngưỡng cửa. Tóc chị rối bù, khăn xô xuống che một mắt; chị đã tự soạn một bộ mặt chết đói bấy ngày.

Hàng xóm đến xem, đứng vây thành vòng bán nguyệt. Những đứa con nít nghiêng đầu háp hay nhìn bằng đôi mắt nhem, hai tay chấp lại một cách trịnh trọng trên cu tồng ngồng. Vài cô gái kháo nhau:

— Á Đổ tài nhện giùm, bấy nọ. Bấy tám ngày, mà nõ ghi (8) đi thi mô.

Chị Đổ sẽ dềch mép, cười lạng lẽ.

Ông Lý nhấp trà rồi cất tiếng:

— Răng đó nà, đã ưng dị chưa?

Chị Đổ nói: — Vớ chớ người ta ở vì nhau Chác năm năm, mười năm, cái lợn nhàn nhàn năm năm, mười năm, cái lợn nhàn nhàn cho hân đáng; đường ni, đôi vợ son, em vẫn là mâm ngọc, em còn như đôi đũa vàng, ha ha ha... c hưa gì đã gợn hờn, rồi lăn lình ra nằm vạ.

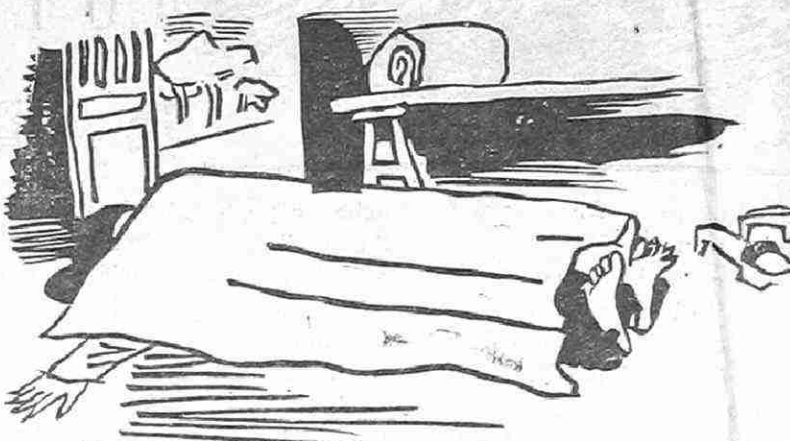
Sự khoái hoạt âm ý của ông Lý khiến mọi người cười theo; và đầm nhón, một cô gái trong bọn đứng xem liêu một câu đùa:

— Ông Lý hát phường (9) giỏi lắm đó.

(7) Hay lá. (8) Gây. (9) Như lối hát « trống quân » ngoài Bắc

NĂM VÀ

(Tiếp theo trang 7)

Ông Lý liếc nhìn cô một thoáng mau, rồi, lập nghiêm, ông hỏi:

— Răng? giữ muốn hòa thuận vì nhau lại không? Thì là muốn ly dị, thì ta cho đồng tiền chiếc đũa (10) mà về cùng bố mẹ?

Mẹ anh Đổ đứng chấp tay thưa:

— Thưa ông chớ con nớ tệ lắm.

Mắng một tiếng, hân cái lại hai tiếng, rồi hân lảng loạn, hân gieo mình nằm vạ, hân cắn đứt tay tui. Xin làng cứ phép xử thì đội ơn lắm.

— Rửa mẹ muốn hai bên li dị á?

— Bầm không! Bầm không! là tui trình rửa để làng biết cho rửa thôi.

Mẹ vợ nói thế. Mẹ đại gì mà cho dàu về, đưa dàu mà mẹ đã tự hào mát tay mới chọn được. Chị Đổ tuy xấu tính thực, nhưng hay làm việc như một con bò, dầm đang tất cả việc trong nhà. Và cười chị có phải ít tống gì: tiền anh Đổ dành dụm trong hai năm đi chài, từ khi còn làm một thổng trai tập sự nấu cơm hầu nước, cho đến khi lên anh bạn lành nghề, đều tiêu vào đó hết.

Ông Lý gát:

— Muốn đường mô thì nói rõ ra một đường.

Anh Đổ vẫn đứng chấp tay trong góc nhà, nói ra:

— Thưa ông, ông xử cho tui phận mô, tui được nhờ phần nớ.

— Á nói hám hồ rửa thì ai biết

(10) Tục trong làng, khi xử cho cặp vợ chồng li dị, ông Lý bẻ một đồng hện, đưa cho mỗi người một nửa.

dàng mô mà xử! Mẹ Đổ! muốn ở hay muốn về.

— Dạ, trăm sự nhờ ông cả, ông cho răng thì được nấy... Trăm sự cũng là nhờ ông cả.

Chị Đổ đáp vậy, giọng kéo dài như mỗi mết. Ông Lý dết vào đùi, bộ thất vọng:

— Rửa thì cha ai mà xử được. Anh nớ «nhờ ông», á nói «nhờ ông», răng mà hai anh á khéo nhủ nhau quá. Đã đồng ý vì nhau rửa thì, thôi, cho đoán tụ!

Mọi người vẫn yên lặng. Thấy lời tuyên án không hiệu quả và câu khôi hài kín đáo không ai thưởng thức, ông Lý ngồi lặng thỉnh uống nước, giần lăm.

Anh Đổ bước ra rót nước. Bấy giờ chị Đổ mới chợt nhận thấy chồng mình mặc áo dài. Cái áo lương tưởng như sắp bật tung trên thân hình vạm vỡ của anh dân chài. Ông áo chít vào hai cổ tay đen, và tà ngắn đập cùn cùn trên đầu gối. Chị Đổ vớ cui mái, liếc nhìn qua mờ tóc rối trên trán, và mỉm cười ngậm những cử chỉ ngây ngô của chồng. Chị nhớ lại hôm cưới, anh Đổ ngưng nghịu trong cái áo lương độ ấy còn mới nguyên, và cái quần cứng đét hồ, thì thụp lạy trước ban thờ. Chị bất giác cười lên tiếng. Anh Đổ quay nhìn, càng ngưng nghịu thêm, thũ hai bàn tay dưới áo, rồi chấp lại, rồi gãi đầu, rồi mân mê khuy áo. Sau cùng, anh mỉm cười cho đỡ then. Ông Lý kêu lên:

— Ủ, anh á cười vì nhau rồi đó. Tề! Căn gì ai phân xử nữa!

Con Hoét mách:

— Mẹ ơi, á Đổ vô buồng buc.

Mụ Bình chạy vào, thấy chị Đổ đứng chãi đầu. Mụ hỏi:

— Mi lấy gì đó?

— Lấy gì mô?

Khi mụ Bình ra rồi, con Hoét, còn nhỏ mà đã ranh vặt, đứng rình. Từ ngày chị nó về nhà chồng, nó vẫn quen coi chị như người xa lạ, theo gương mẹ nó. Con gái là con nhà người... Mỗi khi thấy chị về chơi nhà lấy vật gì, nó kêu lên như bị mất cướp.

Chị Đổ chãi đầu xong thần nhiên đi ra. Con Hoét yên tâm, không ngờ rằng chị nó đã mang một bọc khoai khô trong tà áo nâu dài buộc túm, bọc khoai đã ăn trộm được trong chum mẹ chị.

Về đến nhà chồng, chị len lén nhìn, rồi thẳng tuột vào buồng. Chị mở nút tà áo ra, tuồn khoai vào chóc, vừa vụn dầy như trước.

Một hôm trời hửng nắng hanh vàng, mẹ chồng chị đem khoai ra sân phơi. Chị Đổ ngồi đan lưới trong nhà, hồi hộp nhìn ra. Mụ đưa bàn tay khô gân guốc rãi xòa đồng khoai. Chợt mụ lạng yên như đang suy tính gì lung lăm. Mụ cầm một lát khoai, nhìn mãi trong một lúc ngạc nhiên cảm lạng. Mụ đi đi móng dài ngón tay cái lên trên, cố cạo lớp vỏ xám. Sau cùng, mụ ngoảnh vào, nói với con dâu điều phát kiến mới của mụ:

— Mẹ Đổ nì, cái chóc khoai mình nút không chặt để gió vô, thành thử cả lớp khoai trên hân xám đen mặt lại.

Bùi-Hiền

HỘP THƯ

Ô. Bùi Hiền.— Xin cho biết địa chỉ rõ ràng.

Cô Anh Thơ.— Cô làm ơn cho biết ngay chỗ ở rõ ràng hơn để tiện việc giao thiệp trước khi định xuất bản cuốn « Bức tranh quê ».

Đời Nay
Mlle Tạ thị Gloria, Trang bang.— Đã nhận được ngân phiếu 4p60. Cảm ơn. Báo vẫn gửi tiếp.

Câu 0

— Trẻ tuổi, đứng đắn, có bằng thành chung, muốn tìm một chỗ dạy học trong các tư gia ở Hanoi, lương cốt đủ sống. Hồi tòa báo.

Thuộc Quân
và xi-gà

MELIA

hút êm dịu
và thơm ngon

Đại-lý độc quyền L. RONDON et Cie Ltd
21 Boulevard Henri Rivière — Hanoi

Thuốc phong tình

Mắc bệnh Giang Mai, củ đinh thiên pháo, phát hạch, phát sởi, ... kẻ lợi, lung lay răng, chỉ dùng thuốc Giang Mai số 18 giá 1p00 là khỏi.

Bệnh lậu buốt, tức, đái ra máu, đái rất, dùng thuốc Lậu buốt số 4 giá 0p60 và Bảo Mệnh Thang số 15 giá 0p15, sẽ hết buốt tức ngay.

Bệnh lậu ra mủ, dùng thuốc Lậu mủ số 10 giá 0p50 và Bảo Mệnh Thang sẽ khỏi.

Bệnh Lậu vừa buốt vừa ra mủ, mới phát hay đã lâu, dùng Thanh niên cứu khổ số 70 giá 1p20 và Bảo Mệnh Thang kiến hiệu một cách rất nhanh chóng.

Sau khi đã khỏi bệnh lậu và giang mai nhưng qui đầu còn ướt như rai gã, tiện tiện vẩn đục, dật gân, ngứa trong ống tiểu, kịp dùng thuốc Tuyệt trùng số 12 giá 0p60 sẽ khỏi ngay và bệnh không bao giờ trở lại nữa.

Bồ phế trừ lao

Phổi là một cơ quan rất hệ trọng, luôn luôn thở hút, không lúc nào nghỉ, chắc ai cũng hiểu. Nhưng những khi hơi thở không đều, nóng phổi, bức hơi, đau ngực, phải tìm cách chữa cho phổi được đều hòa. Phổi được đều hòa, sẽ không thể sinh ra các bệnh ho và bệnh lao được.

Bởi sự từng trải chữa các bệnh ho, lao, suyễn, nên chúng tôi phát minh ra thứ thuốc này để công hiến quốc dân.

Thuốc Bồ Phế trừ lao này có thể chữa được hết các bệnh do phổi sinh ra: Khái huyết, khác huyết (ho khạc ra máu), súc, suyễn, cấp, báo, ho khản, ho đờm, ho ra máu, ho rúc từng cơn, khạc ra đờm rãi, người xanh xao mệt nhọc, bệnh ho gà trẻ con, cũng là phòng trừ các bệnh lao phổi.

Muốn phòng những bệnh trên này, kịp dùng thuốc Bồ Phế trừ lao số 89 giá 1p00 (hộp nhỏ 0p60), không thể mắc các bệnh do phổi sinh ra.

Thuốc ngủ

Những người vì khí uất xung tâm, nên sinh ra không ngủ được, mí mắt cứng, tinh thần lơ đãng, bồn chồn từng lúc, ý nghĩ liên miên. Vì huyết chẳng qui Can, nên sinh ra không ngủ được. Kịp dùng thuốc Ngủ số 18 giá 1p00 là ngủ được ngay mà lại bổ Tâm, Can nhiều lắm, thêm nhiều sức khỏe, không như những thứ thuốc ngủ khác.

NHÀ THUỐC

LÊ HUY PHÁCH

số nhà 19, Phố Gia Long - HANOI
Có đại lý khắp các nơi và sách
"Bảo vệ gia đình" biểu các ngài

Thức Ho Lao

Thầy / U DUY THIÊN 81 phố Hàng Bông - HANOI chỉ nghiên cứu sách vở, không mở cửa hàng lòe loẹt mach kẻ đơn, bốc thuốc chén. 20 năm nghiên cứu, tìm ra 3 thứ thuốc trừ lao rất công hiệu:

1. - Trừ lao, Linh lâu cao
2. - Bồ phế sát trùng hoàn
3. - Chỉ huyết trừ ần hoàn

Ba thứ thuốc này toàn vị quý giá:

Giá tiền là: 18p50. Thư và mandat đề cho:

M. Vũ duy Thiên

81 phố Hàng Bông HANOI

RICOTS SEMISSETTES

La seule maison qui pourrait vous fournir ici, en Indochine des articles en Bonneterie de choix, en grosses quantités et au meilleurs prix.

C'est la Manufacture
CU' GIOANH

60 - 70, Rue des Eventails, Hanoi

Fournisseur en Gros de tous les Magasins et Bazars de pays.

chưa có ai thất vọng

về bệnh Mộng, Di,
Hoạt tinh với hoàn

TAM TINH HẢI CẦU BỒ THẬN

VÕ VĂN VÂN

86 Rue du Coton - HANOI

và khắp các tỉnh đều có bán

Bút máy

PARKER giá 23p50 34p50
WATERMANN giá 17p50, 22p75, 26p75
EVERSHARP giá 15p25, 24p50, 38p85

Ngòi vàng của

◆◆ HOA - KỲ ◆◆

Ngòi Thủy - Tinh

KAOLO giá 5p00

KHẮC TÊN. - Có máy điện khắc tên họ vào bút không tính tiền. Làm quà hay mừng cưới một người bạn một cái bút máy có khắc tên người bạn đó vào thì không gì nhà và quý bằng.

GỬI KHẮP ĐỒNG ĐƯƠNG. - Những bút của bạn hiện gửi đi đều có thơ chuyên môn xem rất cẩn thận và mỗi cái bút gửi đi đều có facture ghi số làm bảo-đảm. Nên dù ở xa mua cũng không ngại mua phải hàng xấu.

MAI-LINH

60-62, Avenue Paul Doumer - HAIPHONG
Téléphone 332, Boite postale No 41

Nhà bán kính và bút mở từ năm 1932

- Nếu bạn là người đa cảm?

- Bạn không thể không khoe khi đọc cuốn sách mới xuất bản:

BÚC THU'
của người

KHÔNG QUEN

một áng văn kiệt tác của người Đức, mà dịch giả, Lan Khai, đã không thể cầm được nước mắt khi chữa lại những bản in thử. Giá 0p35

Loại sách chọn lựa

DÒI MỚI
xuất bản

sa ngã

- Tại sao lại trung hậu để cho cái trung hậu ấy bị bòn dãi?

- Tại sao lại hiền lành để cho cái hiền lành ấy bị khinh nhờn?

- Tại sao lại từ thiện khi chưa đầy? Tại sao lại từ thiện khi chưa đầy? Trong lòng còn những tham lam gian

- Tại sao lại nhân nghĩa trong khi mình nguy biến thiên hạ nó vô tay cười?

Tại sao? Tại sao?
Trong quyền:

NHỮNG NGÀY SA NGÃ

Phạm ngọc Khôi
Trả lời các bạn câu ấy

LOẠI SÁCH

LỰA CHỌN
(Giá 0p60)

Thư mua sách gửi về:
nhà xuất bản

DÒI MỚI
62 Rue de Takou Hanoi

Điều kinh

Các bà kinh không đều, khi lên tháng khi xuống tháng, khi hai ba tháng một lần, có khi hai ba lần trong một tháng. Sắc huyết tím đen, hoặc đỏ nhạt. Có bà trước khi hành kinh thì đau bụng, có bà hành kinh rồi mới đau bụng, kíp dùng thuốc ĐIỀU KINH CHUNG NGỌC số 80 (Giá 1p50) là khỏi mà lại mau có thai nữa.

Các cô kinh không đều, dùng thuốc ĐIỀU KINH BỔ HUYẾT số 21 (Giá 1p00), kinh sẽ thành đúng tháng, bổ huyết và da dẻ sẽ được hồng hào, không hay sinh ra những bệnh vặt.

Lưỡng Nghi bổ thận

Thận là một cơ quan hệ trọng cho bộ máy sinh dục của đàn ông. Thận suy hay sinh ra đau lưng, mờ mắt, ù tai, khi khi xuất thì hay quần lung mồi gối. Có người thận suy sinh ra mộng tinh, di tinh, hoạt tinh, lãnh tinh, v. v. sinh ra các bệnh trên, chỉ vì chức năng quá độ, hay lúc còn trẻ khi huyết phương cương, thường hay chơi cách (thả dâm). Thủ dâm làm hại cho tinh thần và thận khí, đã làm hại cho bao nhiêu bạn thanh niên vì ham sự khoái lạc trong chức lát.

Có các bệnh trên, dùng thuốc L. N. B. T. số 20 (giá 1p00), các bệnh đều khỏi hết và sẽ được khỏe mạnh luôn luôn. Rất tốt cho đường sinh dục.

Vạn năng linh bổ

Các cụ mình gầy sức yếu, hay thở hổn hển, gân cốt lỏng lẻo, ít ăn kém ngủ, dùng V. N. L. B. sức khỏe lại ngay.

Các ngài làm việc mệt óc, quên trí, hay chán nản, mệt mỏi thể chất, dùng V. N. L. B. thấy dễ chịu ngay.

Các bà huyết hư, gầy yếu, da dẻ khô, dùng V. N. L. B. sẽ được khoan khoái ngay, các bệnh đều tiêu.

Các cô, các cậu học sinh, tinh thần quần bách, làm việc chóng quên, hay sợ sệt, sức khỏe không đều, dùng V. N. L. B. sẽ được khoan khoái, sức khỏe thêm lên. (Mỗi hộp giá 1p00).

Lý dị yên hà thủy

Bạn trẻ đã chót đa mang vào làng thuốc sai, phải mau mau tính ngộ. Xin hiện các bạn một đồ khủ dụng: L. D. Y. H. để vứt xe cùng lọ.

Thứ thuốc này, chúng tôi đã nghiên cứu xét nghiệm, đã giúp được nhiều người chữa hẳn thuốc phiện. Trong khi uống thuốc vẫn có thể làm việc như thường, không sinh tật bệnh, không hại sức khỏe, dù nghiện nặng đến đâu, cũng bỏ được một cách nhẹ nhàng.

NHÀ THUỐC

Lê Huy Phách

Số nhà 19 Phố Gia Long Hanoi

NHÀ THUỐC

88, phố Huế, HANOI
và có đại-lý khắp nơi

HỒNG KHÊ

Op.10 Thoái Nhiệt Tán phát 12 tay, năm phút khỏi cảm sốt, nhức đầu. Op.15 Phát Lãnh phát 12 tay, năm phút khỏi sốt rét ngã nước. Op.20 Phấn Foda xoa một tí vào nách hết mùi hôi ngay tức khắc. Op.30 Thuốc Ho Gà phát 12 tay, uống khỏi miệng trẻ em rút cơn ho ngay. Op.20 Thuốc đau Dạ dày đường con đau uống khỏi hẳn và không đau lại nữa. Tinh ngọc Giới Yên phát 12 tay, thuốc nước 1p.00, thuốc viên Op.50 ai cai thuốc phiện cũng bỏ hẳn được, vì không trộn lẫn chất thuốc phiện. Bắt đầu uống thuốc cai bỏ hút ngay, vẫn đi làm việc như thường. Thuốc trường Sinh ngâm rượu, lớn 1p.00, hộp nhỏ

Op.35 ngâm với một chai rượu uống ngon và bổ huyết, bổ gan, bổ tỳ, lại trừ được các bệnh đốm, bệnh tê, thấp, bệnh ngã nước, bệnh vàng da, bệnh phong tích v. v. Sâm nhung bách bổ Hồng Khê 1p.00, các ông dùng hộp vàng, các bà dùng hộp bạc, uống trong một tây đã thấy khỏe mạnh, thật là VUA các thứ thuốc bổ hiện thời. Tráng dương kiên tinh bổ thận số 7 chai lớn 1p.00, mỗi gói Op.25 sau khi uống 3 giờ đã thấy cường dương, tinh kiên và đặc, uống nhiều thì thận, không có hại như dùng những thứ thuốc « phòng thuật » nhắm nhĩ. Thuốc Lậu Hồng Khê số 30 (Op.60) khỏi rút nọc lậu. Thuốc Giang mai Hồng Khê số 14 (Op.60) khỏi rút nọc Giang mai. Thuốc Hồng Khê chữa bệnh tinh có tiếng, hễ cứ nói đến Hồng Khê là người ta nghĩ ngay đến thuốc lậu, giang mai.

Nhà thuốc Hồng Khê và đại-lý Hồng Khê các nơi đều có biểu sách Gia-dinh Y-dược và sách Hoa nguyệt cầm nang, ai cũng nên đọc để phòng thân và trị bệnh.

PHÒNG - TÍCH VÀ PHẠM - QUANG

HAY LÀ ĐAU DẠ DÀY

Thuốc hay nổi tiếng khắp Đông Dương
giấy khen rất nhiều cảm ơn thật lắm

Khi đầy hơi, khi tức ngực, chán cơm, không Con chim biết đói, ăn chậm tiêu, bụng vô bình bịch. Khi ăn uống rồi thì hay ợ (ợ hơi hoặc ợ chua). Thường khi tức bụng khó chịu, khi đau bụng nổi hờn, khi đau lưng, đau ran trên vai. Người thường ngao ngán và mệt mỏi, buồn bã chán chường, bị lâu năm sắc da vàng, da bụng đầy. Còn nhiều chứng không kể xiết. Một liên thấy dễ chịu hoặc khỏi ngay. Liều một hộp uống 1p25. Liều hai hộp uống 0p45.

Vu đình Tân ấn từ Kim tiền năm 1926

Đại lý phát hành toàn tỉnh Hanoi: AN HẢ 15 Hàng Mã (Culvre) Hanoi
Đại lý phát hành khắp Đông Dương: NAM TÂN 100 phố Bonnael, Hải Phòng
Có liên 100 đại lý khắp Hanoi và khắp các tỉnh Trung - Nam - Bắc kỳ - Cao mén và Lào có treo cái biểu trên.

DOCTEUR

NG. MANH THAM

CLINIQUE ET MATERNITÉ
CABINET MÉDICAL
49-51 Avenue du Grand-Bouddha
Téléphone 830

Médecine générale et infantile
Dermato - vénérologie
Rayons X - Rayons U. - V et I.
Diathermie - Oades Courtois
Courants Galvano - Faradique

CONSULTATIONS

Matin : 8h. à 11h.
Soir : 3h. à 6h.

Kính Thuốc

Kính hiệu Filocros là hàng tốt nhất để đi ngoài nắng, giá từ 4p. trở lên. Bàn đủ thứ kính lão (viễn thị) và cận thị. Có nhiều kiểu gọng nhựa, gọng kền, gọng vàng rất đẹp và chắc chắn. Có máy lắp mắt kính và chữa gọng kính.

Gửi tình hóa giao ngay
đào lập
87, Hàng Gal, Hanoi

Phòng khám bệnh và chữa bệnh bằng điện

54, phố Gia-Long, Hanoi

Bác sĩ Nguyễn - đình - Hoảng
Cựu chuyên môn chiếu điện tại nhà thương PITIÉ ở PARIS

Chữa đủ mọi bệnh
Chuyên môn bệnh Dạ dày và Phổi